

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 96 (7101)

● Ceturtdiena, 2000. gada 31. augusts

● Cena Ls 0,22

Rīt — Zinību diena

● Māsiņas Santa un Elga Ivdres rīt dosies pie saviem klasesbiedriem Preiļu 1. pamatskolas 2. un 6. klasē. Jau piemēritas baltās blūzes un bantes, arī skolas somas gatavas kalpot savām jaukajām saimniecēm. Vēl tikai jāizvēlas krāšņākie māmiņas audzētie dāliju pušķi skolotājiem. Jāpabeidz visi vasaras brīvdienas darbi un nedarbi. Jā, un vēl jāpaspēj izspēlēties ar pusaugu runčuku Kitu, jo turpmāk viņam dienas lielākā daļa būs jāpavada vienam.

M.Rukosujeva foto

Aktualitātes izglītības jomā

Kā rajona skolas, pedagogi un skolēni uzsāk jauno mācību gadu, informē rajona izglītības pārvaldes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis

Algu paaugstinājums: istenība vai šķietamība?

Jaunā mācību gada sākums pedagogiem šķiet daudzsolis sakarā ar solīto algu paaugstinājumu, teica Andrejs Zagorskis. Diemžēl tas neesot tik liels kā vēlētos, un tam galvenokārt jāizmanto iekšējās rezerves. Preiļu rajonā šādu iekšējo rezervju gandrīz nav, jo dārga ir mazskaitlīgo skolu uzturēšana, bet finansējums tiek paredzēts noteiktam skolēnu skaitam. Bez tam problēmu radot tas, ka, neskatoties uz Izglītības likuma prasībām, nav izstrādātas gan skolēnu minimālās izmaksas programmu realizācijai, gan arī reģionālie koeficienti. Pašreizējais finansējums, rēķinot uz vienu skolēnu, nedod iespēju pastāvēt pat tādai skolai, kurā ir vairāk nekā simts skolēnu, nerunājot par mazākām. Ja Rīgas un Preiļu rajona skolēna mācīšanas izmaksas tiek rēķinātas vienādi, tas noved pie tā, ka lielajās pilsētās un blīvi apdzīvotos rajonos skolotāji saņem ievērojami lielākas algas nekā mūsu rajonā.

Pārpildītas klases

No atsevišķām skolām saņemta informācija, ka problēmas rada skolēnu izvietošana klasēs, tās ir pārblīvotas, kā, piemēram, Preiļu 1. pamatskolā. Kaut gan noteikumi par klašu piepildījumu īpaši

nav mainījušies, problēma rodas tāpēc, ka lielākā daļa no skolām celtas tajos laikos, kad klases paredzēja 15-20 skolēnu izvietojumam.

Pirmklasnieku skaits samazinās

Kā teica Andrejs Zagorskis, uztraucoša situācija sāk veidoties mazajās lauku skolās, jo sācies laiks, kad samazinās pirmklasnieku skaits. Ja netiks mainīts sākuma modelis, tas ir, ja netiks ieviestas sešklasīgās sākumskolas, par kurām jau gadiem tiek diskutēts, pašreizējo sākumskolu ar četrām klasēm pastāvēšana daudzviet tiek apdraudēta. Diemžēl pašlaik netiek gatavoti speciālisti, kas varētu ar skolēnu strādāt no 1. līdz 6. klasei.

Pašvaldības rūpējas par savām skolām

Par augustā notikušajā rajona skolu apskatē redzēto Andrejs Zagorskis teica, ka pašvaldības ļoti rūpējoties par savām skolām. Līdzekļi skolu remontiem atvēlēti kā nevienam citu gadu. Bez tam pašvaldības cenšoties palīdzēt skolām arī tādā ziņā, ka piemaksājot skolotājiem, ja neesot pilns klases komplekts un netiekot saņemts valsts finansējums. Vairbūt tāpēc, ka tuvojas pašvaldību vēlēšanas, piebilda Andrejs Zagorskis, tomēr viņš sliecoties domāt, ka tas tomēr neesot galvenais dzinulis pašvaldību pozitīvajai attieksmei pret skolām.

Atsevišķas mācību iestādes tomēr vēl nebija pabeigušas remontdarbus, tajās pie-

ņemšanas komisija ieradās 30. augustā.

«Karstie punkti»

Tāpat kā pirms gada, arī šoreiz 1. septembrī Aglonas internātgimnāzijas skolēniem un pedagogiem mācību gads sāksies bez iespējām izmantot savu skolas ēku. Rajona vadības pūliņi saņemt finansējumu skolas remonta pabeigšanai un parādu par līdz šim veikto remontu atmaksāšanai pagaidām palikuši bez pānākumiem. Skolēniem atkal būs jāapmetas mācībām nepiemērotās telpās, un valdības nolaidības dēļ, kad skola bez kompensācijas tika izlikta uz ielas, jau otrs mācību gads tiks vadīts ārkārtējos apstākļos.

Mācību gada sākums sakarā ar liela apjoma remontdarbiem nedaudz aizkavēsies Preiļu Valsts ģimnāzijā, tāpat kā citu rajonu skolās, kuru remontiem tiek izmantots Pasaules bankas kredīts. Kredīta izmantošanas organizēšanas gaitā bija radušās dažādas nesaskaņas no abām pusēm, bet sekas ir remontu aizkavēšanās.

Aglonas katoļu ģimnāzijā uz gadu ir akreditētas mācību programmas, bet kopumā skola nav akreditēta. Andrejs Zagorskis teica, ka kopumā skolai būs problēmas ar akreditāciju. Jo skolā, kurā mācās 30 skolēni, bet tā ir paredzēta pieciem simtiem, taupības labad neizlietotajās telpās ir atslēgta apkure. Līdz ar to ēka bojājas, un Andrejs Zagorskis uzskata, ka nevar akreditēt skolu, kuras stāvoklis ir bīstams bērnu drošībai.

Līvija Rancāne

Zinātnes uzdevums... ir tikai izvēlēties maldus, ejot aizvien tālāk uz priekšu un nesot aizvien lielāku gaismu. Līdz ar to zinātne savā neapkuramajā gaitā ir vienīgā iespējamā patiesība, kas pieņemama līdzsvarotiem un veselīgiem prātiem.»

E.Šolā

Ziņas

■ **Rajona galvenā bibliotēka saņēmusi dāvinājumu no Latgales kultūras centra izdevniecības.** Bibliotēkai uzdāvināti visu izdevniecībā izdoto grāmatu eksemplāri, kopskaitā vairāk nekā 70 nosaukumu grāmatas. Daudzas no tām vairākos eksemplāros. Līdz ar to ievērojami papildinājies bibliotēkas grāmatu klāsts latgaļu valodā. Dāvinājumu uz Preiļiem atvedis izdevniecības direktors Jānis Elksnis. Viņš pastāstījis, ka dāvinājuma izdevumus sedzis Vācijā dzīvojošais kultūras un sabiedriskais darbinieks, novadnieks Alberts Spoģis.

■ **Sidnejas Olimpiskajās spēlēs pirmo reizi iekļauta arī karatē, un Latvijas karatisti gatavojās iekļūt olimpiskās izlases sastāvā, kas dosies uz Austrāliju.** Notika atlases čempionāts, un kā viens no visreālāk kandidējošajiem uz valsts izlasi bija prelietis Oļegs Komars, Latgales karatē kluba «Satori» prezidenta Igora Komara dēls un audzēknis. Diemžēl Oļegs uz Sidneju nebrauks, jo Latvijas Olimpiskā komiteja pieņēma lēmumu nevienā no cīņu veidiem olimpiādē nepiedalīties. Līdz ar to karatē cīnītājiem netika piešķirts valsts finansējums, bet, kā «Novadniekam» skaidroja treneris Igors Komars, olimpiskā harta nepieļauj, ka olimpiādē varētu piedalīties par sponsoru vai personīgajiem līdzekļiem. Karatē federācija bija gatava sponsorēt karatē cīnītāju piedalīšanos olimpiādē. Igors Komars izteica sarūgtinājumu, jo Latvijas karatē cīnītāju rezultāti vairākās pēdējā laikā notikušās starptautiskās sacensībās bijuši patiešām ļoti augsti. Viņš cer, ka līdz nākamajām Olimpiskajām spēlēm Latvijas karatē federācija pratīs pārliecināt Olimpisko komiteju par savu sportistu augsto sagatavotības līmeni.

Latvijas karatē federācija Igoram Komaram piešķirusi labākā karatē trenera nosaukumu.

L.Rancāne

■ **1. septembrī atsāks kursēt autobusi maršrutos, kuri pavasarī tika slēgti sakarā ar skolēnu brīvdienām, «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļa.** Līdz ar mācību gada sākumu autobusu satiksme tiek atjaunota.

L.Kirillova

■ **Preiļu lauksaimniecības konsultāciju birojs 6. septembrī rīko semināru zemniekiem.** Pulksten 10.00 Rožupes pagasta zemnieku saimniecībā «Kapteņi» zemnieki aicināti piedalīties seminārā par teliņu audzēšanu. Pulksten 13.00 Saunas pagasta Smelteros zemnieku saimniecībā «Mieziši» notiks seminārs «Kukurūzas audzēšana un kukurūzas spēkbarības gatavošana». Lekciju lasīs Latvijas lauksaimniecības konsultāciju centra lektore Antra Grundmane. Tikšanās laikā notiks arī nacionālā lopbarības kataloga prezentācija.

G.Kraukle

■ **Tautas frontes muzeja sabiedriskā padome lūdz atsaukties bijušos LTF nodaļu vadītājus un koordinātorus.** Par sevi varat paziņot pa tālruni 7224502 vai rakstīt: Vecpilsētas iela 13/15, Rīga, LV 1050.

Nacionālās ziņas

Naglis nav atmetis plānu privatizēt «Latvenergo»

Pēc diviem trim gadiem varētu atgriezties pie jautājuma par «Latvenergo» privatizāciju. Pašlaik to nav iespējams izdarīt, jo to liedz Saeimas pieņemtie vēlēšanu atbilstīgie grozījumi Enerģētikas likumā. Taču jautājumu par kompānijas privatizāciju varētu risināt, ja pirms tam panāktu politisku vienošanos par šādu soli un izdarītu attiecīgas izmaiņas likumdošanā, uzskata PA šefs J. Naglis un ir pārliecināts, ka nākotnē darbosies ne vairāk kā desmit energokompānijas, kas savukārt būs īpašnieces mazajām energokompānijām.

Uzticības krīze varai

Jau ilgstoši Latvijas iedzīvotāji neuzticas Saeimai (-38,4 punkti) un valdībai (-37,9), liecina sabiedriskās domas aptaujas dati. Interesanti, ka ministru prezidents Andris Bērziņš savā valdībā ir populārākais, bet valdības reitings joprojām saglabājas ļoti zems. Šādu fenomenu, kad institūcijas reitings zems, bet personas — augsts, socioloģisko pētījumu firmas «Latvijas fakti» direktors Aigars Freimanis izskaidro ar to, ka sabiedrība A. Bērziņu vērtē kā personību un nesaista viņu ar valdību. Nepopulārākais valdībā ir Atis Slakteris. Visvairāk tauta neuzticas Privatizācijas aģentūrai (-62,1), muitai (-42,3), Valsts ieņēmumu dienestam (-30,9), tiesai (-25,7), Valsts kontrolei (-23,4) un vietējām pašvaldībām (-13,2). Iedzīvotāji visvairāk uzticas radio, televīzijai, baznīcai. Populārākās no partijām ir LSDSP, TB/LNNK, LC, nepopulārākā — TP. Populārākā politiskā augstā — Valsts prezidente (+51,7), nepopulārākais politiķis — Andris Šķēle (-41,7). Otrs nepopulārākais politiķis augstā bijis Alfrēds Rubiks, trešais — Ainārs Šlesers.

Valsts prezidentei nedrošs auto

Otrdien Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga atgriezās no atvaļinājuma Ukrainā, kur viņa atpūtās kopā ar dzīvesbiedru. Bet, kā ziņo LETA, prezidentei būs ierobežota pārvietošanās pa valsti, jo nav saremontēta viņas automašīna. Nesākot remontu un ar to var braukt nelielos attālumos, bet garākus braucienus nevar veikt tehnisku iemeslu dēļ. Prezidentes automašīnai Mercedes Benz 500 ir deviņi gadi un tā jūlija beigās piekto reizi divu mēnešu laikā ir izgājusi no ierindas. Pagaidām nav plānots piešķirt naudu prezidentes auto iegādei.

Valsts investīciju Nacionālās bibliotēkas projektam nebūs

Nākamā gada valsts investīciju programmā nav paredzēta nauda Nacionālās bibliotēkas projektam — ne vien bibliotēkas celtniecībai, bet arī bibliotēku informatīvās sistēmas veidošanai līdzekļi nav paredzēti, pirmdien intervijā Latvijas Radio sacīja Saeimas Budžeta komisijas priekšsēdētāja Aija Poča. Nākamā gada valsts budžets ir pārāk saspringts, lai tajā varētu paredzēt līdzekļus bibliotēkas celtniecībai un šim nolūkam jāmeklē citi finansējuma avoti. A. Poča uzsvēra, ka nevar būt runas par attīstību, ja neinvestēs naudu bibliotēkas informatīvo sistēmu pilnveidošanā. Kā zināms, daļā bibliotēku, īpaši Rīgā un lielajās pilsētās, ir datori, bet daudzas lauku bibliotēkās to nemaz nav, nerunājot par internetu un saslēgumu ar citā bibliotēkām. Kā liecina statistika, no aptuveni 2000 bibliotēkām tikai 7% grāmatu krātuvju ir datorizētas, to skaitā no 923 lauku bibliotēkām tikai 50 ir datori, no tiem 40 ar interneta pieslēgumu. Speciālisti apšauba visu Latvijas bibliotēku saslēgumu vienotā tīklā līdz 2004. gadam, kā tas paredzēts likumprojektā par jaunās Nacionālās bibliotēkas celtniecību.

Jau ziņots, ka bibliotēkas celtniecība kārtējo reizi aktualizējās Andra Šķēles valdības laikā, kad tika pieņemts likumprojekts, kas bibliotēkas celtniecību paredzēja finansēt no katra iedzīvotāja kabatas, ieviešot papildu maksājumus par elektrību.

Zaķusalas TV tornis drošāks nekā Ostankina

Zaķusalas TV tornis ik gadu tiek modernizēts un tā ugunsdrošības ierīces ir daudz kvalitatīvākas nekā Maskavā. Tā pirmdien informēja Latvijas radio un televīzijas speciālisti. Drošību par 368 m augsto Zaķusalas torni viēš fakts, ka tā projekts pēdējo reizi pilnveidots 1985. gadā, bet Ostankina tornis būvēts 30 gadus agrāk. Zaķusalas tornis balstās uz cietas dolomīta pamatnes 25 m dziļumā, Maskavas tornim ir betona pamatne 8-10 m dziļumā. Rīgas TV tornim degšanas gadījumā konstrukcijas nevar sakarst un ir nodrošināta metāla konstrukciju elastība, kas ļauj tornim šūpoties, nevis locīties, tā izraisot gāšanās iespēju.

Kā nu bez pirts!

Saskaņā ar remontdarbu projektu Saeimas ēkā paredzēts izbūvēt bez ziemas dārza arī saunu. Pagrabstāvā paredzēts trenāžieris. Pēc remonta būs iekārtota šoferu istaba, kapela, telpas Mandātu un iesniegumu komisijai, deputātu darba istabas, lasītava un bibliotēka. Remontdarbus plāno paveikt nākamā gada maijā.

Deputāte Lībāne izraisa autoavāriju

Avārija notika Rīgā, kur automašīna Audi A4, kuru vadīja K. Lībāne, sadūrās ar Ford Scorpio. Deputāte braucot lielā mašīnu strauvē, sadūrusies ar citu automašīnu, kuras vadītāja arī ir cietusi. Cietušās pašlaik atrodas slimnīcā, smagu traumu nav, abas mašīnas sasisstas.

Ziņas sagatavoja
Tamāra Elste

Lemj par nabadzības novēršanas plānu

Ministru kabinets 29. augustā izskatīja koncepciju un pamatnostādnes nabadzības situācijas risināšanai, balstoties uz kurām līdz gada beigām jāizstrādā rīcības plāns nabadzības novēršanai 2001.-2003. gadā.

Par absolūtu nabadzībā dzīvojošiem uzskata cilvēkus, kuriem trūkst izdzīvošanai nepieciešamo resursu. Dokumentā nav minēts, cik aptuveni Latvijas iedzīvotāju pašlaik dzīvo absolūtā nabadzībā. Tomēr teikts, ka Latvijas iedzīvotāju ienākumu un patēriņa līmenis ir viens no zemākajiem Eiropā.

Ap 60% iedzīvotāju ienākumi ir zemāki par krīzes iztikas minimumu, kas saskaņā ar valsts noteikto ir 55,78 latī.

Kā nabadzības riska grupas dokumentā minētas mājāsaimniecības ar bērniem, nepilnas ģimenes, ģimenes, kurās ir pensionāri, bezdarbnieki, invalīdi, alkoholiķi. Arī izglītības līmenis un profesija ir būtiski faktori, kas ietekmē cilvēka atrašanos nabadzības riska grupā.

Kā īpaša riska grupa izdalītas personas, kurām ir paaugstināts risks zaudēt vai neieņūt darbu — pirmspensijas vecuma cilvēki un jaunieši.

Koncepcijā uzsvērts, ka iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem ir ierobežotas iespējas nodrošināt sevi un ģimeni ar mājokli, ēdienu, apģērbu, tiek traucēta veselība un bērnu attī-

tība. Trūcīgie nespēj aizstāvēt savas tiesības, sociālās saites ir vāji attīstītas, ir apgrūtināta pieeja informācijai un kultūras vērtībām, ierobežotas iespējas atrast darbu.

Par ilgtermiņa prioritāti nabadzības novēršanā atzīta ekonomisko aktivitāšu, nodarbinātības un darbaspēju veicināšana, savukārt vistrūcīgāko personu stāvokļa uzlabošana saskaņā ar dokumentu ir īsākā laikā veicama darbs.

Plānots, ka visām ministrijām līdz 31. oktobrim jāiesniedz priekšlikumi par pasākumiem nabadzības novēršanai un to finansējumu, kurus līdz 2001. gadam paredzēts apkopot nabadzības novēršanas rīcības plānā, informē BNS.

Par nabadzības novēršanas mērķi dokumentā atzīta nepieciešamība samazināt absolūtā nabadzībā dzīvojošo personu skaitu un saskaņot nabadzības novēršanas rīcību starp dažādām institūcijām.

LM izstrādātājam dokumentā minēta virkne uzdevumu tautsaimniecības, nodarbinātības un darbaspēju attīstībai, kas cieši saistītas ar nabadzības mazināšanu.

Par svarīgu atzīta uzņēmumu attīstībai labvēlīgas vides veidošana, mazo un vidējo uzņēmumu attīstība, reģionu līdzsvarota attīstība, sabiedrības informētība, iedzīvotāju mobilitātes veicināšana, kas saistīta, piemēram,

ar mājokļu tirgus attīstību, u.c. Atsevišķa daļa veltīta sociālās drošības pasākumiem, kas vērsti uz mazturīgo personu atbalstu. Saskaņā ar pamatnostādņēm valstij būtu jāsniedz atbalsts mājokļu jautājumā, veselības aprūpē, izglītības apgūvē, minimālo ienākumu nodrošināšanā.

Koncepcijas autori atzīst, ka patlaban tiek īstenotas daudzas uz nabadzības mazināšanu vērstas valsts programmas, piemēram, lauku attīstības un uzņēmējdarbības veicināšanas programmas, tomēr to ietekme uz vistrūcīgāko iedzīvotāju daļu ir ierobežota.

Ja pasākumu plāns nabadzības novēršanai netiks paplašināts un nabadzības problēma netiks risināta, pasliktināsies iedzīvotāju veselības stāvoklis, samazināsies izglītības līmenis, pastiprināsies trūcīgo izolācija, kas ietekmēs ne tikai trūcīgo, bet sabiedrību kopumā.

Norādīts arī uz nabadzības ietekmi un ārpolitiku — ja būtiski nemainīsies valsts attieksme pret nabadzību, tas var aizkavēt Latvijas iesaistīšanos Eiropas Savienībā.

Pirmais pārskats par nabadzības situāciju Latvijā būs jāiesniedz līdz 2002. gada beigām, un nabadzības izvērtējumu veiks konkursā izraudzīta pētniecības institūcija. Paredzēts izveidot arī nabadzības novēršanas nacionālo padomi.

NRA

Vakarskola turpinās darbu Preiļu 2. vidusskolā

Lidija Kirillova

«Novadnieks» jau informēja par to, ka Preiļu pilsētas dome griežas rajona padomē ar lūgumu reorganizēt vakara (maiņu) vidusskolu, bet rajona padomes sociālo, izglītības un kultūras jautājumu komiteja šo lūgumu atbalstīja. Par to, kāpēc šāda reorganizācija bija nepieciešama, stāsta Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns:

— Sākšu ar to, ka, atbilstoši likumam «Par pašvaldībām», izglītība ir vietējo pašvaldību funkcija. Pagājušajā mācību gadā Preiļu rajona vakara (maiņu) vidus-

skolu apmeklēja vairāk nekā pieci desmiti Preiļu pilsētas iedzīvotāju. Tātad liela daļa vakarskolas audzēkņu bija mūsu pašvaldības cilvēki, par kuru izglītošanu mums vajadzēja maksāt.

Secinājām, ka visas vakara un neklātienē mācību programmas ir iespējams izvietot Preiļu 2. vidusskolā. Tiks iegūti vairāki labumi. Pirmkārt, daudz efektīvāk un lietderīgāk tiks izmantota skolas materiālā bāze, ko par saviem līdzekļiem uztur pilsētas dome. Otrkārt, arī vakarskolas audzēkņiem būs ievērojami labāki apstākļi mācībām, tas ir, nodrošinātas laboratoriju telpas fizikā un ķīmijā. Līdz šim vakarskolniekiem laboratorijas darbu veikšanai

iespējas bija jāmeklē citās mācību iestādēs, nebija arī atbilstošu telpu eksāmeņiem. Visbeidzot, apmācot vakarskolniekus savā skolā, pilsētas dome gada laikā ietaupīs aptuveni divus tūkstošus latu.

Preiļu 2. vidusskolas vadība piekrita pilsētas domes priekšlikumam un ir gatava vakarskolas un neklātienē apmācību programmas īstenot jau no 1. septembra. To ļauj arī skolas noslogojums.

Kā «Novadnieku» informēja Preiļu 2. vidusskolas direktors Oļegs Hļebņikovs, visi, kuri vēlas pieteikties pilsētas vakarskolā, var to izdarīt līdz 5. septembrim pa tālruniem 22184 (direktors) un 21351 (direktora vietnieki).

1. septembrī Preiļu rajona vakara (maiņu) vidusskola mācības uzsāk vecajā vietā

Livija Rancāne

Savu viedokli par Preiļu domes lēmumu sakarā ar rajona vakara (maiņu) vidusskolas reorganizāciju izsaka rajona izglītības pārvaldes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis:

— Jautājums, kas izskanējis arī presē, par Preiļu rajona vakara (maiņu) vidusskolas pārveidošanu, reorganizāciju, slēgšanu, ir pārsteidzīgs. Šāda lēmuma sagatavošanai ir jāievēro gan Izglītības likuma prasības, gan arī skolas reorganizēšanas vai slēgšanas priekšnosacījumi.

Skola ir rajona pakļautībā, tāpēc vispirms šo jautājumu skatīja rajona padome apvienotajā komiteju sēdē. Diemžēl ne man, ne izglītības valsts inspektoram Jānim Lozdam nebija iespēju tajā piedalīties. Izglītības likumā noteikts, ka šādi jautājumi skatāmi tikai pēc tam, kad izglītības pārvalde devusi savu atzinumu, jāsa-

gatavo projekts un jābūt argumentācijai, kāpēc tas ir vajadzīgs un ko tas dos. Neviens rajonā nav tā, ka vakarskola ir apvienota ar dienas skolu, jo būtībā tādām faktam jāatspoguļojas arī izglītības iestādes nosaukumā. Vakarskolā mācās skolēni, kuri veselības apstākļu dēļ, vai pieaugušie — lielā gadu skaita dēļ nevar mācīties vienās telpās un vienā laikā ar skolēniem. Tas rada psiholoģisku diskomfortu.

Vakarskola nepieder tikai Preiļu pilsētai, jo ir arī konsultāciju punkts Jaunaglonā, tiek risināts jautājums par konsultāciju punkta atvēršanu Upmalas pagastā. Tas būs viens no veidiem, kā tie jaunieši, kas sliktu finansiālu apstākļu dēļ nevarēs mācīties vidusskolā, vidējo izglītību neklātienē apmācību veidā iegūs savu dzīves vietu tuvumā.

Tomēr uzskatu, ka šajā jautājumā atradīsim kompromisu, jo izglītības sistēmas sakārtošanai Preiļu pilsētā ir daudz dažādu iespēju. Par šo jautājumu sacelta nevajadzīga ažiotaža. Skolas Preiļu daļas

pārceļšanu uz citām telpām perspektīvā esam pārrunājuši ar Preiļu domes priekšsēdētāju Ilmāru Meluškānu, bet nekādā gadījumā nav gājusi runa par vakarskolas pievienošanu citai skolai. Ir vieglāk apvienot Preiļu arodvidusskolu ar 2. vidusskolu nekā vakarskolu ar dienas skolu.

Ar rajona vakara (maiņu) vidusskolu nekas nav mainījies. Tā strādās tāpat kā līdz šim Preiļos, Celnieku ielā 2. Skolēni ir uzrakstījuši iesniegumus, klases nekomplektētas, un 1. septembrī skolā sāksies mācības. Dome ir pieņēmusi lēmumu, kuru nav iespējams realizēt, neapejot likumu. Es nevaru komentēt, kas būs tālāk. Skolas tikla plānošana nav vienas dienas jautājums. Tā ir vesela dokumentu pakete, kas ir jāsaņem, jāsaņem ar Izglītības un zinātnes ministriju un tikai pēc tam gan pilsētas, gan rajona pašvaldības var pieņemt lēmumu. Visi tie dokumenti, kas pašlaik ir nosaukti kā pilsētas domes un rajona padomes komiteju lēmumi ir tikai projekti.

Turpinās sarunas ar «Latvijas gāzi»

Lidija Kirillova

Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas speciālisti turpina sarunas ar akciju sabiedrību «Latvijas gāze». 29. augustā viņi tikās ar «Latvijas gāzes» valdes priekšsēdētāja vietnieku Franku M. Zibertu. Kā «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas galvenais speciālists Aivars Pizelis, pārrunāti tie nodomu

protokola punkti, kas pagaidām neapmierina Preiļu rajona padomi, Preiļu pilsētas domi un galveno dabas gāzes patērētāju akciju sabiedrību «Preiļu siers».

Sarunas gaitā nolemts, ka pēc nepieciešamo izmaiņu izdarīšanas nodomu protokols var tikt sagatavots un parakstīts jau septembrī. Pēc Preiļu pilsētas domes speciālistu domām vislabākais variants pilsētai gāzi saņemt līdz nākamajai apku-

res sezonai. Lielākais gāzes patērētājs vēlas dabas gāzi saņemt jau nākamās vasaras sākumā.

Pašlaik noteikts, ka gada laikā Preiļos visiem patērētājiem jāizmanto 7 miljoni m³ dabas gāzes. Tas ir «Latvijas gāzes» noteiktais patēriņa apjoms. Celtniecības izmaksas vēl tiks koriģētas, jo gāznieki ieplānojuši gāzes vada būvi turpināt līdz Rēzeknei. Preiļu rajons un pilsēta, protams, nav ieinteresēti tērēt tam naudu.

■ Ceturtdienas saruna

Dzīve — akmeņains un dziesmots ceļš

Ginta Kraukle

— Patī esat istena Zundānu sieva, tēpat Līvānu tuvumā dzimusi?

— Mana dzimtene ir Rudzātu pagasta Zaļā sala. Dzīve nekāda rožainā nebija, dzīvojam nabadzīgi, tēvs gāja par puisi pie saimniekiem. Taču viņa brālim bija zeme un mājas, bija pārticis saimnieks. Mūsu dzīvi dzimtenē pārtrauca 1949. gada 25. marts, kad manu mammu kopā ar mums, pieciem bērniem aizveda Sibīrijas moku ceļos. Var jautāt — par ko mūs, kam nebija nekā? Ziniet, dažādas ģimenes jau ir, un tā nu sanāca, ka pārtikušajam tēva brālim izdevās atpirties. Viņu vietā aizveda mūs. Tēvu izglāba nejausība, viņš palika Latvijā. Mūs aizveda uz Tomskas apgabalu, ļoti skaidri atceros visus tos notikumus, man bija astoņi gadi, mazākajam brālītim tikai četri. Vilcienā mūs aizveda līdz rajona centram, tālāk braucām ragavās. Nekādas mantas mums līdzī nebija.

— Neatļāva ņemt?

— Māte tajā vakarā nepaspēja maizi izcept. Iejauta bija, kad pēc mums atnāca. Mantas jau līdzī ņemt ļāva, piekrāvām ratus pilnus ar drēbēm, ar ēdamo. Taču bija marts, upītes izgājušas no krastiem, vienai tādai zirgs pāri netika, iekrita ar visiem ratiem. Dzīvnieku izglāba, bet iedzīvi un pārtiku zaudējām. To dzīvi Krievijā jau nevar izstāstīt, bijām no bada uzpampuši, pati vairākas reizes slimnīcā sabiju, organisms bija tik novārdzināts, ka sabruku bezsamaņā. Izdzīvot palīdzēja viss, ko varēja atrast Sibīrijas dabā — pļavās, mežos. Ogas, saknes, skābenes, ciedru rieksti. No rīta nezinājām, ko dienā ēdīsim. Sibīrijā saimniekiem govīs staigāja pa lauku, viņi kūtišs necēla, mēs, bērni zinājām, ka agri no rīta govīm pados ēst — kādu putru, kartupeļu mizas. Ja gribēji izdzīvot, vajadzēja pamanīties istajā brīdī pielavīties. Savākto sacepām un ēdām. Jau no bērības mans ceļš bijis akmeņains un grūts, priecēja vienīgi dziesma.

— Mātei vienai ar pieciem bērniem bija smagi, vīra blakus nebija. Vai tēvu vēl satikāt?

— Jā, tētis atbrauca pie mums uz Krieviju. Man gāja desmitais gads, kad mamma atdeva mani un vecāko māsu Mariju par aukli pie saimniekiem. Katra pelnījām piecpadsmit rubļu mēnesi, kurus atdevām mammai. Vēl pēc četriem gadiem mūs uzmeklēja tēvs — nomocīts, izvārdzīs, slimš. Es savu tēti nepazīnu. Nevaru nevienu izstāstīt, cik laimīga jutots, kad uzzināju, ka tas ir mans tēvs. Apķēros ap kaklu, negribēju laist prom, baidījies, ka atkal viņu pazaudēšu, taču

1. septembris ir Zinību diena, tik ļoti pierasta un tomēr katru gadu jauna. Necenšoties noliegt akadēmiskās izglītības nozīmi cilvēka dzīvē, es tomēr atļaušos apgalvot, ka ne mazāk svarīga loma ir arī kādai citai izglītībai. Tā ir ļoti vienkārša un reizē arī sarežģīta, jo nav tāda diploms, kas apliecinātu gūto zināšanu apjomu, nevienu pasaules valsti netiek sagatavoti pasniedzēji tās iegūšanai un studiju ilgums šajā gadījumā ir nesamērīgi plašs jēdziens, jo tā ir augstākā no augstākajām — sirds izglītība. Tā atklājas sarunā, atieksmē, spriedumos, tā vai nu ir, vai nu tās nav. To negarantē pat dubults augstskolas diploms, bieži tā ir pavisam vienkāršu cilvēku privilēģija. Tādas, garīgas gaismas pilna ir arī Filimona Māsāne, vienkārša lauku sieva, kādu mums līdzās ir daudz. Taču Filimona pasaule nebeidzas tikai tirumā vai kartupeļu vagā. Viņa visu mūžu bijusi sabiedrībā, cilvēkos. Viņa ir viena no pagasta etnogrāfiskā ansambļa «Zundānu sievas» dalībniecēm, bijusi saimniece daudzās kāzās, arī vedējāte turpat desmit pāriem. Dzīves virpuli būt — ar deju, ar jautrību, ar dziesmu, bez kuras nav iedomājama šī sieviete. Tie nav manis izdomāti skaisti vārdi intervijas ievadam, tā ir patiesība, kas visā savā skaudrumā un skaistumā atklājas Filimonijas Māsānes liktenstāstā.

bija vien jāšķiras, jo mūs ar māsu gaidīja darbs, tētis brauca pie mammas. Saimniece apsolīja svētdienu brīvu, sarunājām satikties, taču, kad pārnācu mājās, tētis gulēja paralizēts, kopjams. Vēlāk mazliet atlaba, bet strādātājs nebija.

Vislielākais pārdzīvojums bija atgriešanās Latvijā. Biju ģimenē galvenā darītāja un rīkotāja, mamma smagi strādāja, tētis bija slimš. Atgriezīties, bet nebija kur dzīvot, tāpēc gāju pie kolhoza priekšsēdētāja pajumti prasīt. Viņš pateica skaidri un gaiši — noziedzniekiem mēs dzīvokli nedodam. Daudz bija pazeļojumu tajos gados. Svešā paspārnē nācās mitināties, saimnieki bija visādi. No bērna kājas tikām audzināti, ka svešu mantu ņemt nedrīkst, lai arī cik ļoti gribētos. To visu mūžu esmu ievērojusi. Taču tajā laikā dzīvojām pie sieviete, kurai radi no ārzemēm sūtīja paciņas, tad nu vienreiz mūs apvainoja zādzībā. Vēlāk pārliecinājās, ka garnadži bija pavisam citi cilvēki. Visgrūtāk piedot nepatiesu apvainojumu, tas sirdi ilgi sēd.

— Tikko nosvinējāt apaļu dzīves jubileju, vai atmināties arī jautros jaunības dienu brīžus?

— Kā nu ne, es nebiju nekāda skaistule, bet apsviedīga, jautra un enerģiska gan. Ar to arī pārējos aizrāvu. Lielu daļu sava mūža gadu esmu nostrādājusi lop-

Foto no F.Māsānes albuma

kopībā, labus rezultātus sasniedzu, pat ordeņus deva. No Krievijas atgriezies, kad man bija 18 gadu, latviski runāju ļoti slikti, arī skolā biju gājusi Krievijā un tikai sešus gadus, vecāki mani izskolot nevarēja. Taču man bija gaiša galva, divreiz nebija jāsaķa. Latviski runāt mācījies ar dziesmu palīdzību. Māsīca iedeva divu latviešu dziesmiņu tekstus, kas uzrakstīti ar krievu burtiem, lai vieglāk lasīt. Tā mācījies latvisko izrunu. Arī dejas ātri apguvu, man patika dejot, biju iesaistījies deju kolektīvā, kas darbojās Līvānos. No 1959. gada sāku dziedāt Gainu skolas vokālajā ansambli, vēlāk veidoja etnogrāfisko ansambli un arī tajā bez manis iztikt nevarēja. Esmu dziedājusi visos ansambļos, kas tajos gados darbojās. Dzied arī visi trīs dēli. Vīrs man labs, palaiž, kad un kur vajag.

— Kur iepazināties ar savu vīru? Jums droši vien pielūdzēju netrūka?

— Lipa jau kā bites ap mani. Kamēr vēl Krievijā dzīvojām, 16 gadu vecumā biju vienam puisim saderēta. Vecāki tā gribēja, taču es pie viņa negāju, nemilēju. Savu vīru Jūliju satiku Ziemassvētkos. Gājām čigānos pa apkārtnes mājām, es — par barvedi, jo pratu dziedāt un izrunāties, bet saģērbusies biju tā, ka pazīt nevarēja. Tajā vakarā iegriezīties arī Jūlija mājā, viņš gan mani prašņāja, kas esmu, bet es nepadevos, teicu — nāc līdzī čigānos, tad arī redzēsi. Tāda bija mūsu iepazīšanās. Tad viņš aizgāja mācīties, un gandrīz gadu nesatikāmies. Nākošajā jaunajā kultūras namā bija balle, pusnaktī visi sveica savus radus, draugus, kaimiņus, bet mans Jūlijs pāiet man garām un pat laimi Jaunā gadā nenovēl. Es — sašutusi, kā tā var. Mani bija iece-

rējis cits puisis, dikti gribēja par sievu, teica, — ja iziesi pie cita, mūžam mierīgi dzīvot tev neļaušu, kamēr ģimeni neizšķiršu. Viņam jāvārdu neteicu tikai tadē, ka puisis bija dikti smuks, gara auguma, bet es nesmuka. Toreiz viņam pateicu, — ja reiz es iziešu pie vīra, tad mani izšķirs tikai kaps. Mājup ejot, pie lielas pūpolnīcas man klāt piestaidzās Jūlijs. Neesot man laimes novēlējis. Prasīju šim, ko tad grib man vēlēt. Gribot lūgt, lai es eju pie viņa par sievu. Teicu, ka jāpadomā, bet ilgi jau nedomāju. Apbēdējāmies.

— Kā jums pašai liekas, kur jūšos tik daudz enerģijas, labestības, prieka par dzīvi?

— Man ir ļoti labs vīrs, ļoti labi dēli — vecākais Aigars dzīvo Iecavā, vidējais Jānis — Līvānos, jaunākais — Dainis saimnieko mūsu mājā. Ne tikai vīru darbus padara, arī govīs izslauc, ēst uztaisa. Pašiem 21 hektārs aramzemes un 7 hektāri meža. Jaunlopus, govīs, cūkas audzējam. Daudzus gadus kopā ar vīramāti dzīvoju, jāteic, sapratāmies labi, vienīgi par bērnu audzināšanu mums uzskati dažreiz atšķīrās. Mēs savus dēlus jau no bērības pie darba radinājām. Vagu izrāvēm un «uzrāvām» pa kādai dziesmai, Ar labestību.

Bērnu dienās savu mammīti tā tālu iepazīt nebija laika, — darbs, darbs... Taču vienu gan varu pateikt, nekad uz cilvēkiem jaunu prātu neesmu turējusi, skaudusi. Man dzīves bez dziesmas nebūtu, to skaidri zinu. Kad pārmaiņu laikā nāca un ansambli izputēja, man kaut kā trūka, tik ļoti trūka. Biju kā no laivas izmesta, kamēr sapratu — dziesmas man trūkst.

Ikgadējā konference ievada mācību gadu Līvānu ģimnāzijā

Ginta Kraukle

Jaunais mācību gads Līvānu ģimnāzijā ierasti sācies ar tradicionālo konferenci, kurā izvērtēti aizvadītā mācību gada sasniegumi un neveiksmes, iezīmēts ceļš jaunam mācību cēlienam. Vakar uz konferenci «Skola un nākotnes izglītība» pulcējās ģimnāzijas pedagogi, rajona izglītības pārvaldes un vietējās pašvaldības pārstāvji, vecāki, skolēnu parlamenta locekļi un ģimnāzijas tehniskais personāls.

Konferences dalībniekus uzrunāja Līvānu novada domes priekšsēdētājs Vis-

valdis Gercāns un Preiļu rajona izglītības pārvaldes vadītājs Andrejs Zagorskis. Apsveikumu teica arī novada domes deputāti. Pasākumu atklāja Skolu jaunatnes 8. dziesmu un deju svētku laureāti, vokālais ansamblis «Spurgaliņas», novada domes vadītājs V.Gercāns stāstīja par pašvaldības un skolas sadarbības iespējām, bet Izglītības pārvaldes vadītājs A.Zagorskis iepazīstināja ar jaunāko izglītības sistēmu valstī. Ģimnāzijas direktore Maija Kručiņa lasīja referātu «Skola šodien un rīt. Nākotnes izglītības tendences».

Par to, kā aizvadīts pagājušais 1999./2000. mācību gads, klātesošajiem pastāstīja direktores vietniece Inese Magdalenoka un Zeltīte Vanaga. Skolēnu vecākiem bija saistoša informācija par to,

kādi bijuši eksāmenu rezultāti pērnā mācību gada absolventiem, kā jauniešiem veicies šīsvasaras iestājpārbaudījumos augstskolās. Bija īss atskats skolēnu dziesmu un deju svētku norisēs, kurās piedalījās arī Līvānu novada bērni un jaunieši. Tika izvērtēti jaunās ieskaistu sistēmas, ko Līvānu ģimnāzijā ieviesa tikai pagājušajā mācību gadā, plusi un mīnusi. Klātesošie uzzināja, ar kādiem rezultātiem ģimnāzijas audzēkņi startējuši rajona un valsts olimpiādēs, cik labi skola nodrošināta ar pedagogiem. Zīmīgi, ka Līvānu ģimnāzijas pedagogi patlaban darbojas 21 projektā.

Kolēģiem interesants likās skolotājas Skaidrītes Šķimeles, kas ieguvusi tiesības vadīt pedagoģisko darbinieku apmācības kursus, sagatavotais referāts «Četru pos-

mu — lasīšanas, rakstīšanas, klausīšanas un runāšanas — attīstīšana izglītības procesā», par ekonomisko izglītību sākumskolā stāstīja pedagoģe Marija Pastare. Vienu no nopietnākajām problēmām mūsdienu skolā — narkomāniju, kurai pagaidām netiek pievērsta nepieciešamā uzmanība, iztīrāja ģimnāzijas psiholoģe Anita Pastare. Par topošo konsultatīvās aprūpes centru «Paspārne» pastāstīja tā vadītāja Marika Rudzīte, savukārt par pieaugušo izglītības iespējām Līvāno informēja «Baltās mājas» direktore Ina Kulitāne. Konferences dalībnieki iepriekš ar nule kā iznākušo skolas informatīvo biļetenu, bet ģimnāzijas skolas pēcpusdienā pulcējās uz pirmo 2001. mācību gada pedagoģiskās sesijas sēdi.

Rajona pašvaldībās

Līvānu novadā

■ Kultūras centrā turpinās remonts. Jau pabeigta skatītāju zāles siltināšana, nomaiņa elektroinstalācijas sistēma, uzstādīti gaismas ķermeņi, atjaunots skatuves grīdas segums aptuveni 250 m² platībā. Skatuves grīdai izlietoti gandrīz 7 m³ augstas kvalitātes līmētu priedes koka dēļu. Kā pastāstīja domes izpilddirektors Aleksandrs Karpenko, skatuves dēļi iegādāti firmā «Līvānu mājas un logi». Tuvākajā laikā tiks slēgts līgums ar SIA «Austrāni» par skatītāju zāles griestu krāsošanas un remonta darbiem, kas varētu izmaksāt ap pusotra tūkstoša latu. Tiks veikta vecā griestu klājuma noņemšana, faktūras atjaunošana un krāsošana.

■ Līvānos nelielos apjomos tiek veikts asfalta seguma remonts. Lai gan asfalta segums ielās un pagalmos ir ļoti sliktā stāvoklī, par ko dome saņēmusi daudzu iedzīvotāju sūdzības, līdzekļi seguma remontam šajā gadā nebija paredzēti. Līvānu novada ielu un ceļu fonds saņem aptuveni 70% no plānotā līdzekļu apjoma, tādēļ naudas pietiek vienīgi ceļu uzturēšanai, informēja Aleksandrs Karpenko. Tomēr pēdējos mēnešos finansējuma apjoms ir palielinājies, kā rezultātā pašvaldībai radušies līdzekļi bedrīšu remontam dažās pilsētas ielās. Šonedēļ SIA «Daugavpils ceļnieks» pabeigs asfaltēšanas darbus Fabrikas, Smilšu, Meža un Kurzemes ielā. Maksimālā summa, ko pašvaldība var atļauties tērēt ielu seguma remontam šovasar, ir aptuveni divi tūkstoši latu. Ja minētais līdzekļu apjoms netiks iztērēts, iespējams, šovasar varēs salabot bedres vēl citās pilsētas ielās.

■ Pašlaik tiek izstrādāts projekts ar šķeldu kurināmā katla uzstādīšanai, kas apkures izmaksas Līvānu siltumsaimniecībai ļautu saglabāt iepriekšējā gada līmenī. Projektu izstrādās SIA «Komforts», bet jaunais apkures katls tiks uzstādīts šīs apkures sezonas laikā, informēja domes vadība.

G.Kraukle Aizkalnes pagastā

■ Pagājušajā nedēļā Aizkalnes pamatskolu apmeklēja viena no rajona izglītības pārvaldes izveidotajām komisijām, kuras uzdevums bija novērtēt mācību iestādes gatavību jaunajam mācību gadam. Kā «Novadniekam» teica skolas direktore Mudrīte Lozda, pamatskola gatava uzsākt gan dažus darbus, gan pabeigti. Aizkalnes pagasta padome no sava budžeta skolai šogad bija iedalījusi visai ieskaļš summu — 4000 latu. Par šiem naudas līdzekļiem uzbūvēts sanitārais mezgls. Turpmākās dienas būvdarbi būs galā.

■ 1. septembrī Aizkalnes pamatskolā mācības gatavojas uzsākt 76 bērni. Nekomplektēta arī 1. klase — tajā ābeci sāks mācīties astoņi pagasta zēni un meitenes. Taču skolas perspektīva nav iepriecinoša, jo bērnu dzimst arvien mazāk. Skolas direktore Mudrīte Lozda pieminēja varbūtību, ka pēc pāris gadiem nāksies no pamatskolas statusa pāriet uz sākumskolu. Taču konkrēti par skolas nākotni varēs lemt pēc Preiļu novada izveidošanas, kurā iekļausies arī Aizkalnes pagasts.

■ Skolā strādās 14 pedagogi. Sakarā ar to, ka trūkst vietējo kadru, vairāki pedagogi uz stundām Aizkalnē braukās no citām vietām, piemēram, sporta skolotāja no Preiļiem.

■ Aizkalnes pamatskolas bērni un skolotāji 1. septembrī tradicionāli gaida skolā ciemiņus no pagasta padomes. Arī šogad solījies nākt pagasta padomes priekšsēdētājs Pēteris Rožinskis, bet pagasta padomes sekretāre, skolas padomes priekšsēdētāja Maija Paegle šogad būs ne tikai pašvaldības pārstāve, bet arī skolotāja, jo atsāk pedagogisko praksi.

L.Kirillova

Sieviete laukos

Darbā gūtais

Ginta Kraukle
Autores foto

Lilija Liepniece ir «Strodu» māju saimniece Jersikas pagastā. Viņai nepieder milzīgas zemes platības, pavisam 28 hektāri, taču ir privatizēta ferma. Liepnieki, kā tagad modē teikt, specializējušies piena lopkopībā. Nepārstāj interesēties par savu nozari, smagi un neatlaidīgi strādā, nezūdās, bet to, kas nepatīk, skaidri pasaka. — Mani kaitina tas, ka zemnieks nekad nevar zināt, par ko valsts maksās subsīdijas nākošajā gadā. Kā lai attīsta savu saimniecību, ja nezini, kurā virzienā darboties, — tā Lilija. Tomēr Liepnieki nepieder čikstētājiem, viņi cīnās. Un kā lai necinās — jāskolo meita, kura ar izcilām sekmēm beigusi Līvānu ģimnāziju un nu studēs ekonomiku un vadību universitātē. — Zinu, cik ļoti grūti viņiem viss nācis, — par Liepniekiem saka pagasta priekšniece Maija Spūle, un droši vien viņa par saviem vārdiem ir pārliecināta. Tomēr, ienākot «Strodu» sētā, grūtumu nemana, dabas vai dzīves dotā spēja izturēt un sarežģīt prieku smagumā nav ļāvusi Lilijas sirdij kļūt cietai, jo tik aizrautīgi stāstīt par savu darbu un vaļas brīžu aizraušanos — tomātiem un kulināriju — var tikai stiprs cilvēks. Sieviete.

Viss sākās tā...

Lilija un vīrs Jānis izaudzinājuši trīs bērnus — dēlus Dzintaru un Dinu, arī meitu Diānu. Vecākie jau savā dzīvē, meita šogad dodas studēt uz Rīgu. Divdesmit gadus Liepnieki nodzīvojuši Dobeles rajona Kaķeniekos. Lilija bija labākā lopkopības brigadiere, krājās pieredze, kas noder tagad savā saimniecībā. Kamēr pastāvēja paju sabiedrība, ferma bija tās īpašums, Liepnieki to privatizēja tikai 1994. gadā. Šobrīd ienākumus dod šķirnes ganāmpulks, pavisam 17 lopu, no tām piecas slaucamas govīs. Lopbarībai audzē miežus un auzas, ko pārstrādā miltos, gandrīz hektārs apsēts ar lopbarības bietēm, kartupeļiem. Lilija par labu atzīst Līvānu biokīmiskās rūpnīcas barības uzlabotājus, tos pievieno miltiem. Desmit kilogrami barības uzlabotāja slaucamām govīm maksā 2,25 latu, kas zemniekam ir daudz maz pieņemama cena.

Piens augstākajā šķirā

Liepnieki pienu pārdod a/s «Preiļu siers» un ir apmierināti. Piens «aiziet» augstākajā šķirā, Lilija strikti ievēro slaukšanas, dzesēšanas un uzglabāšanas noteikumus, un ar slaukuma realizāciju problēmu nav. Pirmais, kas jāievēro, ir piena agregātu un kannu tīrība. Strādādama Dobeles rajonā, Lilija vērtīgi ieklausījies toreiz vēl Lauksaimniecības akadēmijas pasniedzēju dotajos norādījumos. Visus piena traukus rūpīgi izmazgā ar dezinfekcijas līdzekļiem, bet neskalot līdz pat brīdim, kad tajos lej pienu. Dezinfekcijas līdzekļi neļauj savairoties baktērijām. Īsi pirms piena liešanas traukus skalo ar karstu ūdeni, un problēmu nebūs. Arī dzesēt slaukumu vajag strauji, uzsver Lilija. Lai gan «Strodos» dzesēšanas iekārtu nav, pienu atdzesē pagrabā

● Lilija Liepniece rāda lagināriju — gurķiem līdzīgie augļi var sasniegt pat cilvēka auguma garumu.

austā ūdenī, tas prasa desmit piecpadsmit minūtes. Lai arī šogad ganāmpulks mazāks, mēnesi nodošanai sagatavo ap pusotru divām tonnām piena.

Saimniece govīs slauc ar rokām tāpēc, ka ir pārliecināta — desmit govīs slaukt ar aparātiem, tā ir nevajadzīga laika iznīkošana. Protams, slaukšanu tas atvieglotu, bet Lilija zina, — lai piens būtu kvalitatīvs, ideāli tīriem jābūt arī slaukšanas aparātiem. Pamatīga aparāta mazgāšana prasa vismaz pusotru stundu. Taču pa to laiku saimniece pagūst izslaukt savas piecas govīs ar rokām. — Rokas pagaidām iztur, laikam pieradušas, saka Lilija.

Lilija audzē tikai «Latvijas brūnās», šīs šķirnes govīs viņa atzinusi par vislabākajām mūsu apstākļiem. Arī izslaukums ir labs — 27 litri piena no pirmpienes. Lai ganāmpulku uzturētu pie labas veselības, saimniece neželē lopbarības bietes, tās izbaro līdz pat 15-20 kilogramiem dienā. Barībai der piejaukt arī galda bietes. Miltiem savukārt pievieno barības uzlabotājus, par kuru labo kvalitāti iznācis pārliecināties — govīs ir veselā un arī tēliņi dzimst spēcīgi.

Kas zemnieku tracinā

— Kā nāk gads uz beigām, tā zemniekam jāskā «ošņāt», par ko tad nākošgad valsts maksās subsīdijas. Katru gadu subsidēt kaut ko citu — pārdotās vai saimniecībā paturētās grūsnās teles, bulļus, šogad slaucamās govīs. Kāpēc nevarētu subsidēt pārdoto pienu, lai zemnieks izlemj pats, ko un kā tālāk darīt. Aizpagājušā gada decembrī pārdevām vairākas grūsnas šķirnes teles. Paveicās, jo janvārī subsīdijas maksāja jau par kaut ko citu. Tas tracinā. Var jau likvidēt lauksaimniecību, bet, kur liks tos tūkstošus cilvēku, kas šajā sfērā bija nodarbināti? Pilsētā...?!

Reizēm brīnos par cilvēkiem — zeme ir, kur strādāt, bērni ir, paši ar' visi veseli, bet sēž uz sabiedrības kakla un gaida palīdzību. Atrod darbu, dažas dienas noturas un prom ir. Labāk sēž mājās un gaida, kad palīdzību pienesīs klāt.

25 šķirņu tomāti, laginārija un garšaugi

— Ēdiet, ēdiet, — saimniece cienā, — savā dārzā auguši tomāti. Sarkani, dzeltenī, rozā, melni, zaļi, svītraini, mazi,

lieli, milzīgi, apaļi, gareni. Lilijai interesē, kā kura šķirne aug, kas no tās iznāks, kādā krāsā un formā būs jaunais auglis. Viņa sarakstās ar slaveniem tomātu audzētājiem Latvijā, pa pastu saņem sēklas. Šogad Lilijas kundzes siltumnīcās aug 'Kivi' tomāti spilgti zaļā krāsā, vēl arī melnie 'Morīši', kuri ir ārstnieciski, īpaši bagāti ar C vitamīnu. 'Londonas karalis' ir lieli sirdsveidīgi tomāti, taču īsti milzeņi ir šķirnes 'Dzeltenais gigants' tomāti, lielākais bijis gandrīz kilogramu smags. Pārsteigumu sagādājusi šķirne 'Zelta ķekars', kurai pērn gadā vienā ķekārā vien saimniece saskaitījusi 370 dzeltenus tomātiņus. Šogad pirmo reizi izmēģināti tā saucamie špalertomāti, kam stāds aug vairākus metrus garš, nokļūstot visu siltumnīcas jumtu. Augļi nelieli, bet to ir ļoti daudz. Lilijas kundze pret tomātu lakstu puvi iesaka lietot struteni uzlējumu. Strutenes sakapā un aplej ar aukstu ūdeni. Pēc 24 stundām atšķaida un aplaista tomātu lapas. Šovasar Lilija laistījusi pat ar neatšķaidītu koncentrātu, jo vasara bija pietiekami mitra.

Lilijai interesē viss netradicionālais, viņas dārzā aug gurķuķirbis, kas glabājas līdz pavasarim un garšo pēc svaiga gurķa. Pie šķūnīša zaļo laginārija — garš gurķis, kuru var griezt pa šķēlītei, netraucējot tam turpināt augšanu. Pērn gadā šīs brīnums izstiepies prāva cilvēka augumā — 1,70 m. Izmēģināti dažādi garšaugi, piemēram, rozmarīns, raudene, timiāns, baziliks, majorāns. Zupa katreiz sanāk citāda, ja tai pievieno dažādas garšvielas. Patik izmēģināt interesantus salātus, siltos ēdienus. Piemēram, puravu salāti ziemai — eļļā apcep sagrieztus puravus, sarīvētu selerijas un pētersīļa sakni. Visu sautē katliņā kopā ar sagrieztiem tomātiem, kamēr mīksti, beigās pieliek arī smalki sakapātus pētersīļu un seleriju zaļumus, sāli, cukuru, etiķi pēc garšas. Pilda burciņās, aizvāko ar metāla vāciņiem. Lai visi komponenti «sasūktos», jāiztur 40 dienas, tad var raudzīt.

Rudenī, kad lieli darbi pamatīgi nogurdinājuši, Lilija sakot, ka nu gan diezgan, nekādu tomātu sēklu, nekādu stādu un rūpestu. Taču līdz ar pavasari atgriežas interese un prieks par zaļo asnu spēku, kuram dzīvību devusi pati saimniece ar skanīgo vārdu — Lilija.

Kāpostu aizsardzībai

Kāpostu stādījumos izplatās baltā puve, ir jau atrastas arī pelēkās puves bojātas kāpostu galviņas, to bojājumi turpinās arī uzglabāšanas laikā. Novietojot glabātavās, inficētās galviņas ātri sapūst un bojā blakus esošās. Uzglabāšanai paredzētie kāposti un burkāni jāapsmidzina augstā ar fungicīdu Ronilānu DF, burkāniem deva 1,0-1,5 kg/ha, bet kāpostiem 1,5-2,0 kg/ha. Atkārtoti apstrādā 2-3 reizes sezonā ar 10-14 dienu intervālu.

Atsevišķās vietās, pārsvarā mazdārziņos, kāpostu stādījumiem postu nodara krustziežu sakņu augoņi. Augi vīst, neuzņem ūdeni, tie pieplok pie zemes, galviņas veidojas slikti vai pat neveidojas nemaz. Vairāk tie izplatās mītrās un skābās augsnes ar zemu bora, cinka, sēra saturu. Jākalpo augsne, stingri jāievēro augu seka, jo slimības ierosinātāji vairākus gadus saglabājas augsnē. Šī slimība izplatās arī ar stādāmo materiālu. Vietā, kur kāpostus bojā kāpostu balteņa

un pūcišu kāpuri, jāveic stādījumu aizsardzības pasākumi. Ja kāpuru maz — savāc un iznīcina, bet, ja platība liela un invadēti vairāk kā 10% augu, tad jāveic smidzinājums ar kādu no insekticīdiem: Deci, Fastaku vai Bulldoku. Ar šo apstrādi ierobežosiet arī laputu kolonijas, atsevišķās vietās tās vēl var būt postīgas.

Anita Trūpa,
Valsts augu aizsardzības dienesta
Vilānu DPP agronome

Apceļosim Latvijas pili!

Ginta Kraukle
Autores foto

1. turpinājums. Sākums 88. numurā.

Durbes pils

Durbe ir Latvijas mazākā pilsēta (430 iedzīvotāji), tā atrodas Tukuma pievārtē. Vēstures dokumentos Durbe minēta jau 1230. gadā. Gar Durbi gājis ceļš caur Aizputi, Grobiņu un Prūsiju uz Rietumeiropu. 1260. gadā pie brasla pār Turumpes upi notika Durbes kauja — lielākā un asiņainākā 13. gadsimta kauja Baltijā. Šajā kaujā tika pilnībā iznīcināts Livonijas ordeņa karaspēks, gāja bojā ap 20 000 kareivju.

Ap Durbes pili vērpjas kāda sena leģenda. Durbes barona fon der Rekes dēls Matiass liktenīgi iemilējies netālās Šlokenbekas dzirnavnieka meitu. Ļaudis stāstījuši, ka meitene bijusi ļoti daiļa un nav brīnums, ka dižciltīgais puisis to iemilējies. Abi slepus tikušies pie Šlokenbekas dzirnavu damja. Taču barons reiz par to uzzinājis un bijis ļoti nikns. Paķēris bisi un auļojis uz ezermalu. Tā bijusi pilnmēness nakts, abi jaunieši sēdējuši uz dambja malas, kad ezera otrā krastā parādījies vecais barons un gribējis meiteni nošaut. Lai nāve viņus neizšķirtu, abi jaunieši saķērušies rokās un ielēkuši ezerā. Barons ļoti pārdzīvojis dēla bojāeju un licis uzcelt mazu piemiņas obelisku ar uzrakstu «Matiass 1867». Šis obelisks joprojām stāv iepretim dzirnavām, pašā ezera krastā.

Pirmais Šlokenbekas un Durbes muižas īpašnieks bija Matiass Dītrihs Reinholds fon der Reke, Matiasa vārds šajā dzimtā mantots no paaudzes paaudzē. Muižas pirmais īpašnieks Heidelbergā studējis jurispudenci, bet vēlāk atgriezies Kurzemē un ieņēmis Dobeles — Jelgavas apriņķa maršala posteni. Durbes muižā ap 1820. gadu pēc arhitekta J. Berlica projekta tika pārbūvēta dzīvojamā ēka un izveidots lielisks ainavu parks angļu stilā, kuru papildināja baseini, kasķādes, paviljoni un lokveida tilti. Koki parkā bijuši stādīti tā, ka no jebkuras vietas varēja redzēt tālu projām. Durbes pils atrodas uz pakalna un majestātiski paceļas pār Tukumu. Durbe 19. gadsimtā bija lielākais īpašums Tukuma draudzē, tur bija laba aramzeme, bagāti meži, upes un ezeri, izeja uz jūru Klapkalnciemā, labas satiksmes iespējas. Matiass bija labs saimnieks. Jau 1788. gadā minēts, ka viņam piederošais degvīna brūzis bijis lielākais Tukuma draudzē, muižā bija arī alus darītava, kuru neilgā laikā posmā likvidēja, pārejot uz degvīna ražošanu, par izejvielu izmantojot kartupeļus nevis labību. Ja 1805. gadā ražoja 1600 spaiņu degvīna, tad 1873. gadā, kad saimniekošanu jau bija pārņēmis Matiasa vecākais dēls Ludvigs, saražoja

● Latvijas brīvvalsts laikā Durbes pils piešķirta īpašumā Rainim, taču dzejniekam nebija līdzekļu un arī vēlēšanās atjaunot nolaisto muižu. Rainis muižu atvēlēja Skolotāju savienības vajadzībām, kas tajā ierīkoja atpūtas mitni pedagogiem. Tagad pili ir muzejs.

10 822 spaiņus degvīna. Lielu daļu produkcijas eksportēja uz ārzemēm.

1862. gadā Matiass uzbūvēja jaunu magazīnas kļēti — sava veida zemnieku pašpalīdzības kasi. Muižnieks iebēra tajā kādu daļu savas labības, katrs zemnieks rudenī atbēra savu daļu. Nebaltās dienās trūkcūcietīji varēja saņemt graudus iztikai un sēklai. Šlokenbekas — Durbes muiža kļuva par majorātmuižu — to nedrīkstēja dalīt, pārdot vai ieķīlāt.

Daudz interesantu faktu saistās ar nākamā muižas īpašnieku, Matiasa dēlu Ludvigu fon der Reki. Tukumnieku atmiņās Ludvigs palicis kā īsts veco laiku muižnieks, ļoti labsirdīgs arī attiecībā ar zemniekiem. Ilgus gadus pavadījis Krievijā, par dienestu armijā saņemot kapteiņa pakāpi. Atgriezies Durbē, Ludvigs turpināja tēva iesākto saimniecisko darbību. Viņš daudz nodarbojās ar lauku uzlabošanu un meliorāciju. Ražas bija labas un spirta brūža jaudas arvien pieauga. Pietika naudas, lai rekonstruētu Durbes pili, turklāt 1877. gadā tika atklāts dzelzceļš un Ludvigs, domājams, saņēma naudu par tā celtniecībai pārdoto zemi. Viņš bija pirmais, kas sāka pārdot zemniekiem mājas par dzimtu. Ludvigs fon der Reke bija Tukuma apriņķa maršals un mīrtiesnesis, tādējādi ietekmēja visus sabiedriski politiskos procesus apriņķī. Kā liecina vēstures materiāli, uzticība Rekiem pieauga 19. gadsimta 90. gados, kad Reki ievēlēja par Tukuma domes priekšsēdētāju. Galvenais darbības virziens viņa laikā bija latviskās izglītības

un kultūras attīstība. Vēlāk tēva pēdās gāja arī viņa dēls Karls. Progresīvi domājošais muižnieks pili izbūvēja ūdens kļozetu un vannu, vēja rotors ražoja elektrisko strāvu, augststāvā iekārtoja telpas viesiem, kas kuplā skaitā apmeklēja zirgu skriešanās sacīkstes. Zirgi bija Karla lielā aizraušanās. Karlam un viņa tuviniekiem liktenis bija lēmis līdz mielēm izdzert sāpju bikēri, ko līdzī atnesa politiķie nemieri. 1905. gads. Zemnieki dumpojās, baroni bēga no savām muižām. Karls nebēga, turklāt viņš joprojām bija apriņķa maršals. Viņa attiecības ar latviešiem bija labas. Durbes pili, glābiņu meklēdami, sabēga apkārtnes muižnieki, starp tiem arī kāds barons Rādēns, ko viņa nevēlības dēļ latvieši ienāda. Durbes pagrabī kļuva par cietuma kamerām latviešu dumpiniekus. Tas izraisīja naidu arī pret Reķem. Pats barons mira jau 1907. gadā, taču naida liesmas pret viņa brāļiem Georgu un Vilhelmu ar jaunu spēku uzbangoja 1919. gadā. Lielinieki viņus nošāva kopā ar vēl deviņiem baroniem. Tajā pašā gadā bojā gāja arī trešais brālis Fridrihs un māsa Aline. Savukārt Karla dēla Luisa liktenī vērojamas visas tā laika vēstures šķautnes.

1917. gadā lielinieku varas laikā Luisam laimīgā kārtā izdevās glābt savu dzīvību, slēpjoties Durbes pils pagrabā īpaši izraktā bedrē zem grīdas. Meklētāji lūku neieraudzīja. Ja esat bijuši Durbes pili, zināsi, ka vestibulā ir kāpnes, kas ved uz pils pagrabiem. Kādreiz šīs kāpnes klāja lūka, uz kuras, tāpat kā uz pā-

rējās grīdas, bija uzliktas flīzes. Luiss tolaik izšķīrās cīnīties pret lieliniekiem un turpināja karošanu līdz 1920. gadam Latgalē. Luiss fon der Reke kļuva par Latvijas brīvības cīnītāju. Neskatoties uz to, 1920. gadā Šlokenbekas — Durbes muižu nacionalizēja un zemi ieskaitīja Valsts zemes fondā, Reķem iedalot 20 hektārus neatsavināmās daļas ap muižu. 1923. gadā Rekes tika izlikti arī no šī īpašuma. Viņi irēja dzīvokli paši savā muižā un katru gadu tiem bija jāatjauno īres līgumi. Latvijas brīvvalsts laikā viņus nevarēja uzskatīt par bagātiem, Luiss bija vienkāršs cilvēks, pats apstrādāja zemi un darīja visus lauku darbus. 1939. gadā Rekes repatriējās un atgriezās Vācijā. Taču bija sācies Otrais pasaules karš un Luisa dēls Vilhelms tajos gados izgāja visus kara ceļus. 1944. gadā cīnījās Latvijā. Karam beidzoties, Vilhelms fon der Reke devās uz Ventspili, bet no turienes vairs nekur nevarēja aizbraukt. Pie Pāvilstas viņš padevās gūstā. Sekoja gūstekņu nometnes un pieci smaga darba gadi Karēlijā. 1950. gadā Vilhelms atgriezās Vācijā pie savas ģimenes. Patlaban Vilhelms fon der Reke dzīvo netālu no Hannoveres paša būvētā mājā. Visu mūžu viņš strādājis autorūpnīcā «Volkswagen». Rekes pēc 2. pasaules kara izklīduši, zaudējuši savus īpašumus Baltijā, Polijā un Austrumvācijā. Šobrīd dzimtas īpašumā vairs ir tikai Oberfeldes muiža Vestfālē.

Nākamreiz lasiet par Jaunpils pili.

Vārkavas pils gatavojas Eiropas kultūras mantojuma dienām

9. septembrī Eiropas kultūras mantojuma dienu karogs tiks pacelts pie Vārkavas muižas pils Upmalas pagastā.

Eiropas kultūras mantojuma dienas notiek jau sesto gadu pēc kārtas, un tās vienmēr tiek organizētas septembrī. Katru gadu tām tiek noteikta cita tēma. Šogad — «Eiropas kultūrvēsturiskā ainava».

Upmalas pagastā gatavošanās Eiropas kultūras mantojuma dienām notiek kopš gada sākuma. Martā Vārkavas vidussko-

las skolēni piedalījās radošo darbu konkursā «Mans pagasts 21. gadsimtā». Skolā mācās triju pagastu bērni, tāpēc arī konkursa noslēgumā piedalījās gan Upmalas, gan arī Rožkalnu un Vārkavas pagastu padomju priekšsēdētāji. Jau toreiz Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rajona valsts inspektore Inese Stūre demonstrēja karogu, ko septembrī uzvilks daudzās vietās Eiropas valstīs, tostarp arī pie Vārkavas pils.

Maijā Upmalas pagasta rokdarbnieki piedalījās izstādē «Latviešu rakstainie cimdi un zeķes». Foto mākslas cienītāji tika aicināti nofotografēt Upmalas pagasta skaistākās vietas. Fotografiju izstādē būs aplūkojama Eiropas kultūras mantojuma dienu

laikā.

Arī folkloras ansambļu dalībnieku nometne, kas vasarā notika Vārkavas vidusskolā, bija mantojuma dienu ietvaros.

Vārkavas pils saimnieciskā izmantošana ir pārtraukta, jo tai vajadzīgs remonts un atjaunošana. Upmalas pagasta padome savu iespēju robežās ir piešķirusi līdzekļus Vārkavas pils remontam, tomēr to ir maz, un pilij nepieciešams lielāks finansējums. Perspektīvā iecerēts tajā izveidot atpūtas bāzi, izmantot arī topošā Vārkavas novada centra ierīkošanai.

Vārkavas muižas pils celta 1865. gadā vēlā ampīra stilā. Pils īpašnieks bija muižnieks Mihails fon Reuts. 1912. gadā Vārkavas muižu nopirka Sibīrijas dzelzceļa būvju uzņēmējs Doremidonts Aļei-

ņikovs no poļu muižnieka Benislavskas.

Pilij apkārt ir parks ar 16 eksotiskām augu sugām, kā arī ar ozoliem, liepām, lazdām. Parka rietumu pusē plūst Dubna. Parks ir valsts aizsardzības objekts. Tajā atjaunota estrāde, kur vasarā regulāri notiek atpūtas pasākumi. Gar pili un tās apkārtnē Vārkavas vidusskola izveidojusi ekoloģisko mācību taku.

Vārkavas pils ir iekļāvusies akcijā «Apceļosim Latvijas pili». Latvijas kultūras mantojuma saglabāšanas fonda projekta ietvaros tiek izdota Latvijas karte ar atzīmēm par pilīm un muižām.

Kartes veidotājiem iesniegti arī dati par Vārkavas muižas pili, tās vārds minēts bukletā par Latvijas pilīm.

Līvija Rancāne

Preiļu rajona tiesā

Daugavpīlētis tiesāts par smagas avārijas izraisīšanu Preiļu rajonā

14. augustā Preiļu rajona tiesa izskatīja Oļega Bozunova kriminālietu, viņš ir dzimis 1968. gadā, dzīvo Daugavpilī un ir strādnieks bērnodzīvē.

Pērnā gada 19. augustā ap pulksten 7.20 viņš brauca par ceļu Rīga — Daugavpils. Jersikas pagasta teritorijā viņš neņēma vērā izliktās brīdinājuma zīmes un brauca ātrāk nekā ļāva ceļa stāvoklis (asfalts bija nolietis ar šķīdru bitumu un nokaisīts šķembām). Automašīnu sanesa, tā iebrauca pretējā joslā un ietriecās pretimbraucošajā Opel Ascona, kurā atradās četri pasažieri. Sadursmē visi guva traumas, no viegliem līdz smagiem miesas bojājumiem.

Tiesa ņēma vērā, ka visi materiālie zaudējumi atlīdzināti, bet cietušie lūdza apsūdzēto nesodīt, tiesa nosprieda Oļegu Bozunovu sodīt ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem bez autovadītāja tiesību atņemšanas. Saskaņā ar Krimināllikuma 55. pantu, sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz diviem gadiem.

Par kautiņa izraisīšanu tiesājās līdz apelācijas instancei

Šī gada 22. martā Preiļu rajona tiesa izskatīja 1981. gadā dzimušā Līvānu iedzīvotāja, divreiz krimināli sodītā Sergeja Klimentjeva lietu.

Naktī uz 1999. gada 26. novembri Sergejs bija alkohola reibumā. Tāds viņš arī ieradās kafejnīcā «Vikings» un sāka piesieties diviem nepazīstamiem vīriešiem. Beidzot viens no viņiem Sergeju izdzina laukā, bet tas pēc īsa brīža atgriezās ar nazi rokā un uzbruka saviem pāri darītājiem. Vienam no pušiem tika savainotas plaukstas, bet otram seja un plecs.

Sergejs tiesai skaidroja, ka gribējis tikai pokeru paspēlēt. Bet tie svešie esot viņu rupji izdzinuši no kafejnīcas un vēl piekāvuši. Toties liecinieki tiesai stāstīja, ka Sergejs par visām varītēm gribējis panākt, lai puši daloties ar viņu laimestā, jo esot vinnējuši 12 latus.

Preiļu rajona tiesa sodīja Sergeju Klimentjevu ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem un sešiem mēnešiem slēgta tipa cietumā. Sergejam tas nepavisam nepatika, tāpēc Latgales apgabaltiesai tika iesniegta apelācijas sūdzība. Kriminālietu tiesas kolēģija to izskatīja 16. augustā. Sūdzībā bija norādīts, ka Sergejs uz laiku zaudējis kontroli pār sevi un arī atmiņu.

Apelācijas instances tiesas sēdē pēc tiesu ziņojuma noklausīšanās tiesājamais Sergejs Klimentjevs savu apelācijas sūdzību atsauca. Tāpēc Latgales apgabaltiesas kriminālietu tiesas kolēģija nolēma apelācijas tiesvedību lietā izbeigt. Nolēmums ir galīgs un nav pārsūdzams.

Sodīti krāsaino metālu zagļi

18. augustā Preiļu rajona tiesa izskatīja 1972. gadā dzimušā Ulda Saukas, 1970.

gadā dzimušā Vladimira Sergejeva un 1969. gadā dzimušā Sergeja Dreliņa kriminālietu. Visi trīs jaunie vīrieši dzīvo Līvānos un iepriekš ir krimināli sodīti. 1999. gada 22. janvārī viņus «kompānijā» sodīja pēc Latvijas Republikas Kriminālkodeksa 139. panta 4. daļas.

Soreiz runa bija par to, ka šī gada 19. februārī puši pēc iepriekšējās vienošanās personu grupā zādzības nolūkā devās uz SIA «Līvānu meliorators» rezerves daļu noliktavu, kas atrodas Līvānos, Baznīcas ielā 23. Sauka ārpusē sargāja, bet draugi atlauza sienas dēļus un iekļuva iekšā. Zagļi iznesa automašīnas radiatoru 100 latu vērtībā, traktora radiatoru 80 latu vērtībā, sešus bremžu klučus no alumīnija 12 latu vērtībā, traktora virzuli 8 latu vērtībā, traktora vārstu vāku no alumīnija 10 latu vērtībā, kā arī 226 metrus misiņa caurulītes par 339 latiem. Kopā tika nozagtas mantas 549 latu vērtībā, kuras pēc tam tika pārdotas krāsaino metālu uzpircējam.

Tiesa ņēma vērā, ka visi zaudējumi ir atlīdzināti, un nosprieda visus atzīt par vainīgiem, kā arī sodīt pēc Krimināllikuma 175. panta 3. daļas katru ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu un sešiem mēnešiem bez mantas konfiskācijas. Soda noteikt nosacīti ar pārbaudes laiku: Uldim Saukam un Vladimiram Sergejevam uz vienu gadu un sešiem mēnešiem, bet Sergejam Dreliņam uz diviem gadiem un sešiem mēnešiem.

Lidija Kirillova

Trīs ceļu policistus aiztur par mēģinājumu izspiest 100 latu kukuli

Kā ziņo LETA, 26. augustā Organizētās noziedzības un korupcijas apkarošanas biroja (ONKAB) darbinieki aizturējuši trīs ceļu policistus, kuri no kāda autovadītāja mēģinājuši izspiest 100 latu kukuli. Šo in-

formāciju apstiprinājuši arī ceļu policija.

Pēc Iekšlietu ministrijas sniegtās informācijas, aizturētie ir 1977. gadā dzimušais Nikolajs T., 1970. gadā dzimušais Igors G. un 1975. gadā dzimušais Jānis P. Pēc Ceļu policijā sniegtās informā-

jas, minētie policisti nakts stundā par kādu ceļu satiksmes pārkāpumu apstādīnājuši automašīnu un piedāvājušies nerakstīt protokolu, ja nākamajā dienā viņiem tiktu samaksāts 100 latu kukulis.

Nākamajā dienā pēc kukuļa saņemšanas visi trīs policisti aizturēti.

Dienesta pārbaude par Ārlietu ministrijā notikušo incidentu

Kā ziņo LETA, 27. augusta pēcpusdienā Ārlietu ministrijas telpās Valsts apsardzes dienesta (VAD) darbinieks, kurš dzimis 1974. gadā, neuzmanīgi rikojoties ar dienesta ieroci, ievainoja kaklā 1979. gadā dzimušo kolēģi. Pēc tam, kad 21 gadu vecais policists tika ievainots, viņa kolēģis izsauca ātrās medicīniskās palīdzības brigādi, paziņoja par notikušo un ap-

mēram pēc 15 minūtēm nošāvās.

Abi policisti ir VAD darbinieki un pozitīvi pildīja amata pienākumus. Patlaban noskaidrots, ka neviens no viņiem nebija dzēris. Pēc ievainotā policista vārdiem, šāviens bijis nejaušs.

Policists, kas pēc negadījuma izdarījis pašnāvību, apsardzes dienestā strādājis no 1995. gada un uzskatīts par labu un pieredzējušu darbinieku. Ievainotais tika

nogādāts P.Stradiņa klīniskajā slimnīcā, viņam veikta operācija, ārsti atzīst, ka viņa stāvoklis ir smags, bet stabils.

Ārlietu ministrija informē, ka viņiem nav nekādu īpašu prasību pret apsardzes darbiniekiem, taču ārlietu ministrs Indulis Bērziņš jau izteicis viedokli, ka cilvēkiem, kuri apsargā valdības ēku, vajadzētu būt pārliecinātiem par savu rīcību.

Divas komisijas neatbalsta Ādamsona izdošanu kriminālvajāšanai

Saeimas Juridiskā komisija un Mandātu un iesniegumu komisija ar balsu vairākumu otrdien neatbalstīja Ģenerālprokuratūras lūgumu izdot bijušo parlamentārās izmeklēšanas komisijas priekšsēdētāju Jāni Ādamsonu kriminālvajāšanas sākšanai. Galīgais lēmums tiks pieņemts 7. septembrī Saeimas plenārsēdē.

Gan vienā, gan otrā komisijā ģenerālprokuroram Jānim Maizītim un Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas virsprokuroram Modrim Adleram izdevās pārliecināt tikai divus deputātus par to, ka prokuratūra savākusī pietiekami pierādījumu, lai pret J.Ādamsonu varētu sākt kriminālvajāšanu. Tāpat deputāti nepiekrīta slēgto sēžu sarīkošanai bez preses klātbūtnes, kā to pieprasīja prokuratūra.

Komisiju sēdēs J.Maizītis stāstīja, ka 17. februārī J.Ādamsonam neesot bijis juridiska pamata nosaukt amatpersonu uzvārdus no Saeimas tribīnes, jo līdz tam laikam izmeklēšanas komisijas rīcībā vēl neesot bijis neviena

materiāla un konkrēta liecību, kas apstiprinātu triju amatpersonu saistību ar pedofilijas lietu. Tādas esot iegūtas tikai pēc šī datuma, ko apliecinot no Saeimas saņemtie izmeklēšanas sēžu protokoli. Tad deputāti tikušies ar trim jauniešiem, kuri liecinājuši, ka, būdami nepilngadīgi, snieguši homoseksuālu pakalpojumu V.Birkavam. Kā liecina otrdien deputātiem izdalītie prokuratūras materiāli, viens no šiem jauniešiem liecinājis arī par netiklām attiecībām ar A.Šķēli. Pret visiem trim pēc liecību pārbaudes ierosināta kriminālieta par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu.

«Pārbaudot liecības un izmeklēšanas komisijas materiālus, prokuratūra nonāca pie secinājuma, ka J.Ādamsons ļaunprātīgi izmantojis dienesta stāvokli gan kā komisijas priekšsēdētājs, gan kā deputāts. Komisija pirms viņa uzstāšanās nebija lēmusi par vārdu publicēšanu, un, pat ja viņš runāja no tribīnes kā deputāts un pauda savu personisko viedokli, viņam par sacīto jāatbild Krimināllikuma priekšā,» deputātus centās pārliecināt M.Adlers. Saskaņā ar virsprokurora sacīto, J.Ādam-

sons ir nodarījis arī kaitējumu valstij, nosaucot ar pedofiliju saistīto personu amatus, kā arī viņu vadītās valsts institūcijas.

Juridiskās komisijas sēdē TB/LNNK deputāts Dz.Rasnačs neslēpa izbrīnu, kāpēc prokuratūra pasteigusies ierosināt pret J.Ādamsonu kriminālietu, ja katrs savu godu un cieņu var aizstāvēt arī civilprocesā noteiktajā kārtībā. Viņš arī pārmeta prokuratūrai paviršību izmeklēšanas gaitā, uzsvērot, ka «Saeimai iesniegtais dokuments ir virspusējs, jo komisijai liecinieki sniedza daudz precīzākas ziņas». Līdzīgu viedokli izteica Juridiskās komisijas priekšsēdētājs L.Muciņš, norādot uz vairākām juridiskām pretrunām prokuratūras rīcībā. Piemēram, sākumā pret J.Ādamsonu kriminālieta tika ierosināta par goda un cieņas aizskaršanu, bet iesniegumā Saeimai norādīts, ka viņu var saukt pie atbildības pēc cita Krimināllikuma panta — par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. «Prokuratūras teiktajā ir daudz pieņēmumu, ka Ādamsons rīkojies tīši ar nolūku aizskart godu un cieņu. Diez vai viņam nebija pietiekami daudz in-

POLICIJAS ZIŅAS (19. — 28. augusts)

19. augustā Līvānos, Liepu ielā 1 Vladislavs M. traucēja kaimiņu naktsmieru. Sastādīts administratīvais protokols.

19. augustā Līvānos, Rīgas ielā preti kultūras namam Gatis V. alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

20. augustā Jersikas pagasta Upeniekos Juris D. izdarīja huligāniskas darbības pret savu nepilngadīgo meitu. Sastādīts administratīvais protokols.

20. augustā Pelēču pagasta Ārdavā Vasilis K. izdarīja huligāniskas darbības pret M.C. Sastādīts administratīvais protokols.

21. augustā Preiļos, Celtnieku ielā veikalā «Vektra» Pēteris G. veica huligāniskas darbības pret pārdevēju. Sastādīts administratīvais protokols.

22. augustā reģistrēts iesniegums par to, ka Preiļos, Celtnieku ielā 10 dzīvojošais Pēteris G. pastāvīgi traucē kaimiņu naktsmieru. Sastādīts administratīvais protokols.

23. augustā Preiļu pagasta Jermakos Vasilis I. alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības pret J.V. Sastādīts administratīvais protokols.

23. augustā Preiļos, Aglonas ielā automašīnas Audi 200 vadītājs Pāvels V. neizvēlējās drošu braukšanas stābcu un ietriecās stāvošā automašīnā Subary Impreza. Bojāti abi automobiļi, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

24. augustā Līvānos, Zaļajā ielā 4 Voldemārs P. alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

26. augustā Preiļos, Aglonas ielā preti mājai nr. 5 automašīnas VAZ 2101 vadītājs Jevstignejs I. ietriecās stāvošā automašīnā Fiat Regata. Bojāti abi automobiļi, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

26. augustā ceļa Preiļi — Raunieši — Rožupe 2. kilometrā automašīnas Volvo 740 vadītāja Daina Z. ceļa likumā netika galā ar savu automobiļa vadību un iebrauca grāvī. Bojāta automašīna, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

27. augustā ceļa Rīga — Daugavpils 181. kilometrā automašīnas Toyota Corolla vadītāja Marta R. netika galā ar automobiļa vadību un nobrauca no ceļa. Bojāta automašīna, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

28. augustā Līvānos, Domes ielā automašīnas VW Transporter vadītāja nepilngadīgā Jeļena J. netika galā ar transportlīdzekļa vadību, nobrauca no ceļa un ietriecās slimnīcas žogā. Bojāta automašīna, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

formācijas. Arī pati Ģenerālprokuratūra atzina, ka tās rīcībā var nebūt visi komisijas materiāli. Lai notiesātu, jābūt pilnīgai pārliecībai. Arī tiesā katras šaubas ir par labu aizstāvībai,» uzsvēra L.Muciņš.

Aizklātā balsošanā deputāti J.Ādamsonu kriminālvajāšanai neizdeva, bet ģenerālprokurors nevēlējās prognozēt, par ko varētu liecināt līdzīga noraidoša deputātu nostāja arī plenārsēdes laikā, vien piebilda, ka tā tikšot apgrūtināta patiesības noskaidrošana pedofilijas lietā.

Savukārt aģentūra LETA iesniegusi pieprasījumu Saeimas Nacionālās drošības komisijai (NDK) iepazīties ar pedofilijas lietas parlamentārās izmeklēšanas komisijas materiāliem. Pagaidām nav skaidrs, kā rīkosies NDK, atbilde jāsaņem līdz 14. septembrim. Aģentūra LETA uzskata, ka iespēja sabiedrībai iepazīties ar komisijas dokumentiem ļaus izvērtēt, cik pamatoti vai nepamatoti ir publiski izskanējušie apgalvojumi par politisko pasūtījumu un apmelošanu šajā lietā.

Materiālu sagatavoja T.Elste

Latvijas Bērnu forums: skolās, rajonā, valstī

Līvija Rancāne

Kā notikums ar nacionālu mērogu iecerēts Latvijas Bērnu forums, kas notiks trijos posmos — skolās no 18. līdz 22. septembrim, rajonos no 16. līdz 20. oktobrim un visas valsts bērnu forums Rīgā no 24. līdz 26. novembrim.

Kā informēja rajona izglītības pārvaldes speciāliste bērnu tiesību jautājumos **Anita Džeriņa**, visas skolas ir aicinātas piedalīties Bērnu foruma pasākumos.

— Lai nodrošinātu bērnu tiesību aizsardzības pasākumu efektivitāti, — teica Anita Džeriņa, — nepieciešams, lai to plānošanā un izpildē tiktu ņemts vērā pašu bērnu viedoklis. Bērniem ir tiesības izteikt savu viedokli par bērnu tiesību aizsardzības programmām.

Anita Džeriņa informēja, ka forums būs kā dialogs starp bērniem un pieaugušajiem. Forumā pasākumi var ietvert dažādu apaļo galdu, diskusiju, aptauju un citu projektu īstenošanu, iesaistot gan

bērnus, gan pieaugušos. Īpaša vēriba būs veltīta tam, lai pasākumu plānošanā un organizēšanā piedalītos paši bērni, kā arī to norisē tiktu iesaistīti pašvaldību pārstāvji.

Rajona posma foruma mērķis ir uzsākt plašu diskusiju par tēmām, kas vēlāk tiks apspriestas Latvija Bērnu forumā — bērnu nodrošinājums, bērnu tiesību aizsardzība. Katrā rajonā tiks izveidota projekta grupa, kuru koordinēs rajona bērnu tiesību aizsardzības speciālists. Tiks iesaistīti gan pašvaldību, gan nevalstisko organizāciju, kā arī bērnu pārstāvji. Rajonā posmā notiks Bērnu diena, kuras ietvaros paredzēti semināri, diskusijas, radošās izstādes, projektu izstādes un citi pasākumi. Tiks izvirzīti delegāti Latvijas Bērnu forumam.

Latvijas Bērnu forumā piedalīsies 500 bērni un 500 valsts un pašvaldību pārstāvji, tiesībsargājošo un citu institūciju pārstāvji.

Latvijas Bērnu foruma sagaidāmie rezultāti būs plašas diskusijas starp bērniem un pieaugušajiem, sabiedrības izpratnes līmeņa par bērnu tiesību aizsardzību paaugstināšana.

Konkursam «Es mīlu savu foto» jubilejas gads

Kā informē salona «Foto Maks» vadītājs Igors Pličs, SIA «Foto Maks» Preiļu filiāle jau piekto gadu pēc kārtas aicina visus Austrumlatvijas fotomīļus piedalīties konkursā «Es mīlu savu foto». Pagājušajā gadā 93 fotoamatieri no visiem Latgales rajoniem, arī no Jēkabpils un Alūksnes, konkursam iesūtīja 356 darbus.

Preiļu rajonu konkursā pārstāvēja Dana Voronkina, Ainārs Brencis, Klavdija Mihailova, Anita Kursīte un Inga Kursīte, Irēna Mičuliša, Diāna Tutajeva, Iveta Mičule, Lidija Baško, Dana Livmane, Astrīda Spūle, Agita Selicka, Žanete Beča, Ilze Virza un Arturs Virza, Ernests Rūsiņš, Anita Utināne, Jurijs Kirsanovs, Guntars Ormanis, Jānis Pastars, Vilija

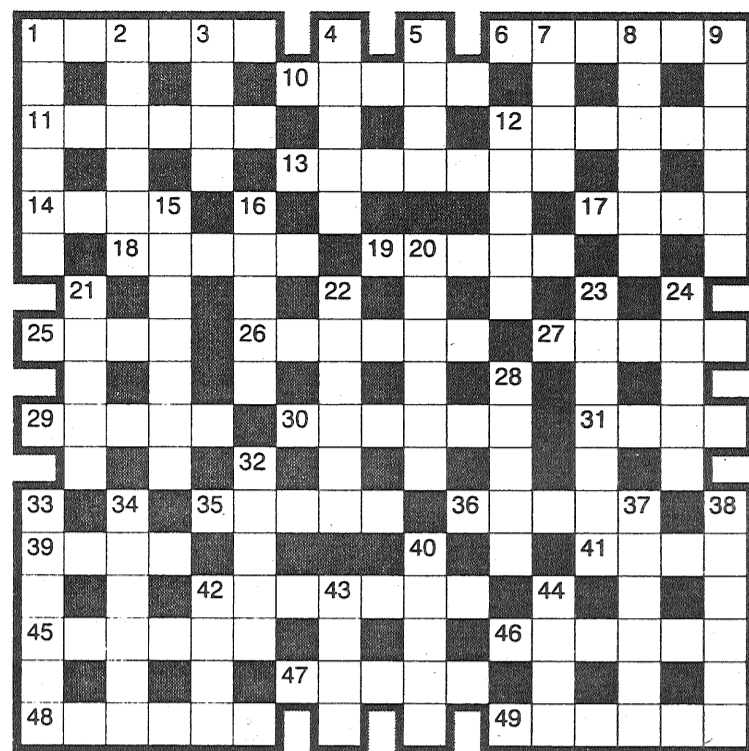
Jevdokimova, Rita Džeriņa, Kristīne Kokareviča, Aivars Vucāns, Anna Briška, Jānis Mukāns, Antoņina Pastare un Jānis Petrāns.

Konkursa organizētāji cer, ka šogad dalībnieku skaits būs vēl kuplāks, bet iesūtītie darbi vēl interesantāki un saturīgāki. Fotoamatieru veikumu vērtēs, recenzēs un arī balvas pasniegs visā Latvijā pazīstams fotomākslinieks Leons Balodis.

Žanra izvēle — autoru ziņā. Fotografijas otrā pusē jānorāda autora vārds, uzvārds, adrese, tālruna numurs, kā arī autora nodarbošanās un darba nosaukums. **Darbus var atsūtīt pa pastu vai iesniegt līdz 10. oktobrim Preiļos, Raiņa bulvārī 13 salonā «Foto Maks», tālrunis 24675. Izstāde un dalībnieku apbalvošana paredzēta 28. oktobri.**

L.Kirillova

Krustvārdu mikla

Horizontāli: 1. Tauta Alžīrijā. 6. Drebt. 10. Ūdeni dzīvojoši posmtārpi. 11. Rangs, kategorija. 12. Logu sastāvdaļa. 13. Mugurkaulnieku elpošanas orgāns. 14. Viena no bijušajām APSR Padomju Savienībā. 17. Donavas pieteka. 18. Latviešu keramiķe (dz. 1928. g.), veidojusi servīzes, sīkplastiku. 19. Vilājas centrs Alžīrijas ZR. 25. Lēnes centrs Somijas R. 26. Franču filozofs, filologs, rakstnieks (1823-1892). 27. Latviešu rakstniece (1876-1942). 29. Pilsēta Nigērijas D. 30. Optiska ierīce — paralēlu līniju tīkls atēla atveidošanai uz papīra ar dažāda lieluma krāsu punktiem. 31. Vecākā no Plejādēm grieķu un romiešu mitoloģijā. 35. Bez izņēmuma (siev., dsk.). 36. Departamenta centrs Bolīvijā. 39. Naudas vienība Itālijā. 41. Kuģis, ar kuru sengrieķu varoņi brauca uz Kolhīdu. 42. Nelieli līriski dzejoļi ar prātniecisku saturu. 45. Sieviešu apģērbs ķermeņa apakšdaļai. 46. Biezs, plats dēlis. 47. Apzināta tieksme, vēlēšanās. 48. Fotofilmas ietvars. 49. Slikta raža.

Vertikāli: 1. Amerikāņu rakstnieks (1924-1984). 2. Kivu reģiona centrs Zairā. 3. Kipt. 4. Apaļš perlamutra grauds, ko izmanto kā rotaslietu. 5. Indijas sieviešu kustības organizatore (1886-1966). 7. Diennakts daļa. 8. Sena kuršu zeme, atradās tagadējā Lietuvā starp Baltijas jūru un Ventu. 9. Folkloras sacerējumi prozā. 15. Ciemats Kuldīgas rajonā. 16. Mehānisma vadības ierīce. 20. Ābolu šķirne. 21. Dzīvnieka deguns. 22. Turcijas galvaspilsēta. 23. Sena pilsēta Sīrijas ZA. 24. Senindiešu filosofijas sistēma. 28. Jūrmalas pilsētas daļa. 32. Skotu svārciņi. 33. Pretējs vārdam «skaļāk». 34. Gara virve ar cilpu zirgu ķeršanai. 37. Kristietisma mākslā tēlota Dievmātes figūra ar izplestām rokām un augšu pavērstām plaukstām. 39. Sudraba monēta Senajā Krievzemē. 40. Tauta Zambijā, Tanzānijā. 42. Dzīt (bārdu). 43. Upe Kazahijas vidienē. 44. Velnu dzīvesvieta.

Sastādīja D.Strole (Liepājā)
Literārie avoti: 1996. g. izdotā Svešvārdu vārnica, 1991. g. izdotā Enciklopēdiskā vārdnīca, Latviešu valodas vārdnīca, 1998. g.

Atbildes
Horizontāli: 1. Kabīli, 6. Tricēli, 10. Deļes, 11. Pakāpe, 12. Sīkili, 13. Plaušas, 14. Tuvva, 17. Tīsa, 18. Uists, 19. Orlāna, 20. Oulu, 21. Renāns, 22. Kaīja, 23. Enngu, 24. Plan-ka, 27. Gāba, 28. Kasete, 29. Nerāza, 30. Kapote, 31. Bukavu, 32. Lipta, 33. Rīts, 34. Cektis, 35. Teikas, 36. Rastis, 37. Māja, 38. Visas, 39. Oruro, 40. Nenu, 41. Perle, 42. Nera, 43. Nura, 44. Kilti, 45. Kūsak, 46. Arkan, 47. Oranta, 48. Nogata, 49. Bembli, 42. Skūt, 43. Nura, 44. Eile.

Jūsu veselībai

Uzmanību! Botulisms

Katrai saimniecei godu dara pieliekamajā sarindotās konservu burciņas, taču to, ka tās sevī var slēpt dzīvībai bīstamus mikrobus, kuru izstrādātā inde botulotoksīns ir visstiprākā zināmā inde, mēs ne vienmēr ņemam vērā.

Botulisms parasti izpaužas kā pārtikas saindēšanās, ko izraisa botulotoksīns. Ir zināmi gadījumi, kad saindētā produkta saskaršanās ar mutes dobumu pat bez norīšanas ir izsaukusi saslimšanu. Botulotoksīnu iespējams izmantot arī kā masveida ieroci. Ar 0,5 l šīs indes varētu noindēt visus zemeslodes iedzīvotājus.

Botulisma toksīnu producē 1875. gadā atklātais sporas veidojošs mikrobs *Clostridium botulinum*. Tā sporas plaši izplatītas apkārtējā vidē — augsnē, ūdenī. Botulisma indi producējošs mikrobs vairojas tikai tad, kad izveidojas īpaši — anaerobi — bezskābekļa — apstākļi. Šādi apstākļi veidojas konservos.

Bioloģiski anaerobi apstākļi var veidoties arī hermētiski nenoslēgtos pārtikas produktos, ja tie ievērojami piesārņoti ar mikrobiem un to sporām. Ja piesārņotie, ātri bojājošies produkti (gaļa, zivis, desas u.c.) ilgstoši ir glabāti nepiemērotos apstākļos (bez aukstuma), tad šajos

gadījumos produktā sākumā vairojas dabā atrodošies mikrobi, kas patērē produktā esošo skābekli un līdz ar to sagatavo iespēju vairoties botulisma mikrobu un uzdzīt tā sporām. Pēc zinātnieku pētījumiem botulisma mikrobs labi vairojas 15-50 grādu temperatūrā, bet slikti vairojas skābā vidē, 6-7% sāls aizkavē, bet 10% pilnīgi aptur botulisma mikrobu vairošanos. Toksīna veidošanās tiek pārtraukta temperatūrā, kas zemāka par -4 grādiem. Botulisma izsaucejs un tā toksīns pilnīgi iet bojā, karsējot 30 minūtes 80 grādu temperatūrā, bet sporas ir izturīgākas — 100 grādu temperatūrā tās saglabā dzīvotspēju 5 stundas.

Jāatzīmē, ka praktiski visi zināmie botulisma gadījumi ir saistīti ar tādu produktu (sālītas zivis, auksti kūpināti šķiņķis u.tml.) lietošanu uzturā, kuri nav bijuši termiski apstrādāti (cepti, vārīti). Pēc ceptu vai vārītu produktu lietošanas saslimšanas gadījumi ir bijuši, kad tie pēc apstrādes ir glabājušies siltumā.

Apstrādājot kautķermeni (sevišķi cūkas), nav pieļaujams, ka zarnu saturs nokļūst uz gaļas vai tā citādi tiek piesārņota ar mikrobiem. Visi zināmie botulisma gadījumi, kad ēsta cūkgaļa, bijuši no

mājas apstākļos kautas cūkas. Mājas apstākļos sagatavotu gaļas, zivju un dārzeņu hermētiski noslēgtu konservu realizācija tirgū un tirdzniecībā ir stingri aizliegta tāpēc, ka bez autoklāva nav iespējams sasniegt 120 grādu temperatūru, kas nepieciešama toksīnu un sporu iznīcināšanai. Tāpēc mājas apstākļos nedrīkst konservēt hermētiskās burkāms gaļu un zivis, kas ir laba barotne botulisma mikrobiem. Tas pats attiecas arī uz sēnēm un dārzeņiem. Tie jāgatavo, marinējot vai sālot nenoslēgtos traukos, kur piekļūst gaiss, kā arī pirms konservēšanas jāraugās, lai trauki būtu kārtīgi izmazgāti.

Kā pazīt botulismu? Arēji produkti, konservi, kuros attīstījies botulisms, bieži ir pilnīgi neizmainīti, bet daļā gadījumu jūtama īpatnēja pelējuma vai veca rūgta sviesta smaka. Mikrobu darbības rezultātā konservi metāla kārbās ir uzpūtušies, vāciņi stikla burkāms var tikt norauti, bet ne vienmēr, ja tie nenoslēdz burciņu hermētiski. Botulisma mikrobs neairojas ābolu, ķiršu u.c. kompotos un sulās, kuras ir skābas.

Saslimšanas pazīmes parasti sāk izpausties 12-36 stundas pēc saindētā produkta lietošanas uzturā. Inkubācijas periods var būt no 2 stundā līdz 10 dienām.

Pirmās saslimšanas pazīmes var būt vispārējs nespēks, slikta dūša, vemšana, retos gadījumos arī caureja, biežāk aizcietējums, vēdera uzpūšanās, sausums mutē. Raksturīgākā pazīme ir redzes traucējumi: sūdzības par miglu acu priekšā, priekšmetu dubultošanās, dažreiz arī ar pilnīgu redzes zaudēšanu (aklumu). Šie slimnieki sūdzas par to, ka viņu plakstiņi kļuvuši smagi. Tāpēc viņi acis labprāt tur ciet, jo atvērt tās var tikai ar grūtībām. Bieži ir arī rīšanas traucējumi, slimniekiem izmainās balss. Paaugstinātā temperatūra ir reti. Apziņa līdz slimnieka nāvei saglabājas skaidra. Izveseļošanās periods ir no 2 nedēļām līdz vairākiem mēnešiem. Līdz specifiskā seruma ieviešanai (1925. g.) mirstība bija ļoti augsta 40-50%. Arī pašreiz grupveida saslimšanas gadījumos mirstība ir augsta.

Nemot vērā saslimšanas bīstamību, nav lieki ievērot nepieciešamos pasākumus nelaiemes novēršanai. Mājas apstākļos bez etiķa konservētus un citus produktus, kuros varētu vairoties botulisma mikrobs, vienmēr vajag lietot uzturā rūpīgi ceptus un vārītus.

S.Lioznova,
epidemioloģe

Šodien vārdadienu svin — Vilma, Aigars.
1. septembrī — Ilmārs, Iluta, Austrums.

Vai atceraties savu pirmo skolotāju?

Diāna Matvejeva, pēc profesijas medmāsa, tagad audzina mazo Arni, bet dēls Jānis sāk iet 1. klasē: — Mana pirmā skolotāja bija Tekla Vaivode Preiļu 1. vidusskolā. Bija stingra. Laba. Mācēja sevi parādīt, kaut arī bija krietni gados. Savam dēlam arī novēlu tādu pat skolotāju. Stingriba skolā savā ziņā ir laba lieta.

Fevronija Akentjeva, pensionāre, bijusi medmāsa: — Tas bija tik sen. Dzīvoju un skolā gāju Baltkrievijā. Atceros skolotāja uzvārdu — Karpovs. Toreiz bija kara laiks. Skolotājs bija gados, labs cilvēks. Ne pārāk stingrs, bet reizēm sabāra, ja bērni par daudz vaļojās. Dzīvē nekad vairāk viņu neesmu satikusi, bet bieži vien, kad domāju par bērniem, atceros savu pirmo skolotāju.

Oļegs Agafonovs, Riebiņu vidusskolas 12. klases skolēns: — Pirmo skolotāju sauca Anastasija Ivanovna, uzvārdu neatceros. Viņa mācīja tikai pirmajā klasē, strādāja pēdējo gadu un pēc tam aizgāja pensijā. Bija labestīga. Tāpat kā citi biju uztraucies, kad gāju uz skolu. Daži pat raudāja. Viņa laipni sagaidīja, nomierināja. Skolotājai patika būt jautrai ar bērniem. Vēlākajos gados mēs viņu atcerējāmies. Beidzot 9. klasi, uzaicinājām uz izlaidumu.

Ināra Kalniņa, stomatoloģe: — Mana skolotāja bija Viktorija Sokolova Madonas rajona Dzelzavas skolā. Skolotāja bija piemērota maziem bērniem, sirsnīga, mīļa. Pirmajā skolas dienā lija lietus, mēs atnācām mazi, nobijušies, salījuši, bet viņa prata visus uzmundrināt, iedrošināt. Skolotājai pietika laika pieturēt katra bērna rociņu un mācīt rakstīt burtus. Dažiem bērniem bija tālu mājas, un arī man tajā skaitā. Skolotāja sliktā laikā apjautājās, kā aiziesim mājās, rītos interesējās, kā atnācām. Pie viņas varējām griezties ar visādiem jautājumiem, reizēm pat mulķīgiem. Skolotāja nesmējās, atbildēja un visu izskaidroja. Tagad viņa ir mirusi. Es bieži viņu atceros. Pat tagad, nesēn. Iedomājos par 1. septembri un par savu pirmo skolotāju.

Ainārs Gavars, celtnieks no Upmalas pagasta: — Pati pirmā bija skolotāja Spūle. Atceros, ka viņa bija diezgan dusmīga. Kā jau pirmklasniekam tā jocīgāk bija. 2. klasē mūs sāka mācīt Helēna Vaivode. Viena no labākajām skolotājām. Vairāk pat pati labākā. Bija jauna, pati tikko beigusi skolu, vieglāk varēja saprasties. Tagad reizēm viņu satieku un ir patīkami aprunāties. Pēc tam no 4. līdz 8. klasei audzinātāja bija matemātikas skolotāja Marta Brakovska. Tagad mirusi. Viņa bija stingra, reizēm pat bail kļuva, taču arī taisnīga. Toreiz varbūt tā nedomāju, bet tagad saprotu, ka viņas stingriba bija vajadzīga. Man ir paveicies ar labiem skolotājiem.

Livija Rancāne
 Mihaila Rukosujeva foto

Sludinājumi ♦ Reklāma ♦ Līdzjūtības

Pērk bērza, egles, priedes, apses zāģbaļķus, mežus. Izstrādā cirsma.
 Ir transports. Tāl. 9466768, 9484831, 21301 vakaros.

AAS «Baltikums Dzīvība» reģionālais centrs «Ezerzeme» līdz 1. oktobrim rīko akciju obligātajā transporta līdzekļu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā.
Atlaide — līdz 30%!
 Adrese: Preiļi, Brīvības 2-9, tālr. 22343.
 Apdrošināšanas aģenti slēdz līgumus mājās.

Iepērk lopus.
 Mob. tālr. 9410811, 9218105, 58626.

Iepērk treknu cūkgaļu, sivēnmātes.
 Mob. tel. 9656377 (Luba Akmane).

Pārdod
 AUDI-100, AUDI-80, Opel Kadett. Tāl. 59328;
 tritikāli sēklai. Tāl. 35336;
 2 istabu dzīvokli. Tāl. 73585;
 2 istabu dzīvokli Ličos. Tāl. 24392;
 kumeļu (15 mēn.), GAZ-66. Tāl. 30550.

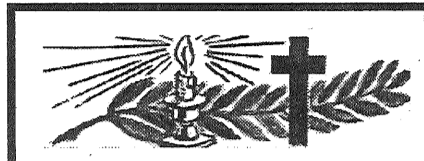
Īre
 2 istabu dzīvokli. Tāl. 9616026.

Dažādi
 Vajadzīgs strādnieks lauku mājās. Tāl. 9162798 pēc 20.00.

Iepērk visu veidu krāsainos un melnos metāllūžņus, akumulatorus.
 Aglonas stac., Krasta ielā 8.
 Mob. tel. 9191594.

SIA «PRIEDAINĒ» pērk EGLES, PRIEDES zāģbaļķus.
 Egle — Ls 22, priede — Ls 17.
 Samaksa piegādes dienā.
 Mob. tel. 9483096, 9452574.

1. septembrī pārdos brūnus jaunputnus (3-5 mēn.), brūnas un baltas dējējvistas, gailus: Ančinos 8.00, Vārkavā 8.10, Piliškās 8.25, Upmalā 8.45, Rīmicānos 8.55, Arendolē 9.20, Pelēčos 9.35, Aizkalnē 9.50, Ārdavā 10.05, Aglonā 10.25, Jaunaglonā 10.40, Aglonas st. 11.00, Baškos 11.10, Kastīrē 11.15, Anspokos 11.25, Preiļos 11.35, Sutros 12.15, Vanagos 12.35, Rožupē 12.45, Rudzātos 13.05, Prikuļos 13.20, L. Anspokos 13.30, Smelteros 13.40, Polkoronā 13.50, Galēnos 14.00, Silukalnā 14.15, Stabulniekos 14.40, Pieniņos 14.55, Riebiņos 15.10, Gailišos 15.25. Tāl. 21270, 1-9186065.

Tuvs cilvēks nemirst, Tikai pārstāj blakus būt...
Sērojām kopā ar Annu Leščāni.
 SIA «Tu Lauki» noliktavas kolektīvs
Kad atvadu ziedi sedz tuva un mīļa cilvēka kapu, sērojām kopā ar tevi, Ivar.
 Klases biedri un audzinātāja
 Sirds nepukst vairs. Bet vēl tai bija skanēt
 Un acīm mirdzēt, dzīvi vērojot.
Dalām bēdu smagumu ar Alīdu Sališu, no VĪRA uz mūžu šķīroties.
 Aglonas internātgimnāzijas kolektīvs

«NOVADNIEKA» KALENĀRS

Kinoteātris «Ezerzeme» Preiļos
 ♦ 1. septembrī pulksten 12.00 un 14.00 kinopasākumi Preiļu 1. pamatskolas un Preiļu 2. vidusskolas skolēniem.
 Pulksten 16.00 veikala «Salang — Preiļi» loterijas balvu izloze un kino-seanss loterijas dalībniekiem. Pulksten 18.00 un 20.00 drāma «**Pludmale**».
 ♦ 3. septembrī pulksten 16.00 un 18.00 filma visai ģimenei «**Mazais Stjuarts**».
 ♦ 4., 5. un 6. septembrī pulksten 18.00 un 20.00 fantastikas filma «**Asmens**».
 Rajona padome
 ♦ 31. augustā tikšanās ar Pašvaldību lietu pārvaldes pārstāvjiem Preiļos un Upmalā sakarā ar Vārkavas novada izveidošanu.
 ♦ 6. septembrī apvienotā komiteju sēde.
 Aizkalnes tautas nams
 ♦ 2. septembrī pulksten 23.00 dejas «**Nāk rudens kopā ar grupu «Favorīts»».**
Informāciju sagatavoja L. Rancāne

■ Pasaulē

Nirēji nokļūst līdz «Estonia»
 Amerikāņu uzņēmēja Grega Bēmisa ekspedīcijas nirēji nolaidušies līdz nogrimušā prāmja «Estonia» vrakam. Četri nirēji no amerikāņu un vācu grupas nolaidās no ekspedīcijas kuģa «One Eagle», lai vizuāli un sonāri izpētītu prāmja vraku, kas guļ 80 metru dziļumā.

Kaķu bars sēro par mirušo saimnieku
 Astonpadsmit kaķu Ēģiptē veselu nedēļu stāvējuši sardzē pie sava mirušā saimnieka un uzbrukuši policistiem, kad viņi mēģināja aizvākt vīrieša liķi, ziņo interneta medijs *Ananova*/aģentūra LETA. Pensionētā valsts ierēdņa Bahgata Mostafas Saida kaķi atteikušies no policistu piedāvātās barības un, šķiet, bija iegrimuši sērās.

Nedēļu pēc tam, kad 63 gadus vecais Čukčam sieva uzvar vietējā skaitumkonkursā. Viņas parametri 90-60-90 — sver 90 kg, ceļ 60 kg, izskatās kā 90 gadus veca.

■ Anekdotas

— Kāds gudrs puisītis! Lūdzu, tev ābolītis!
 Māmiņa dēliņam:
 — Nu, un kas tagad jāsaka?
 — Labdien, ābolīt.
 Dzelzceļa uzraugs rīta agrumā, kā jau ierasts, apskata sliedes. Ieraudzījis uz sliedēm žurku, viņš paņēma to aiz astes un pamet sāņus bildzams:
 — Atradusies Anna Kareņina...

Saids bija miris savā Kairas dzīvoklī, policija ieradusies, lai noskaidrotu, no kurienes nāk nepatīkamā smaka. Kad policisti mēģinājuši tuvoties liķim, kaķi viņiem metušies virsū, mežonīgi skrāpējot. Policistiem vajadzējis divas stundas laika, lai aizvāktu dzīvniekus, pirms izdevies aizvest viņu saimnieka mirstīgās atliekas.

Jaunas pazīmes dzīvībai ārpus Zemes
 Iespēja atrast dzīvības pazīmes mūsu Saules sistēmā ir pietuvojusies par vienu soli, uzskata zinātnieki ASV. Rakstā žurnālā «Science» Kalifornijas universitātes zinātnieki apgalvo, ka viņi atraduši jaunus pierādījumus, kas liecina, ka uz Jupitera pavadoņa Eiropas, dziļi zem tā virsmas varētu būt šķidrums, acimredzot ūdens, okeāns. Šī pazīme liek domāt, ka

Eiropa būtu ļoti laba vieta, kur meklēt dzīvību, pat ja tā ir tikai mikrobi. Eiropas virsmas attēlos redzami saplaisājuša un salauzta ledus gabali, kas, pēc astronomu domām, varētu būt radušies šķidrums okeānā. Taču šis ūdens varētu būt sasalis pirms tūkstošiem gadu, un tad nebūtu nekādu cerību atrast tajā jebkādu dzīvības formu. Tomēr tagad zinātnieki ir izanalizējuši jaunus datus, kas iegūti no NASA kosmosa kuģa «Galileo», kurš šī gada sākumā aizlidoja tuvu garām Jupitera pavadoņiem Eiropa. Izpētot magnētiskos attēlus, zinātnieki secinājuši, ka aptuveni 7,5 kilometrus zem Eiropas virsmas varētu atrasties okeāns. Zinātnieki nevar pateikt, vai ūdens ir saļš, un viņi pat nav pārliecināti, ka tur vispār ir okeāns. Tomēr pētījumi liecina, ka jebkurā ūdenī uz Zemes ir dzīvība baktēriju veidā.

Sudents izkrīt valsts eksāmenā. Telefāfē brālim:
 — Izkritu, sagatavo tēvu.
 Saņēmu atbildi:
 — Tēvs sagatavots, sagatavojies pats.
 Reklāmas sludinājums: «Atbrīvojām no alkohola un narkotiskās atkarības viena seansa laikā. Pastāvīgajiem klientiem atlaides.»